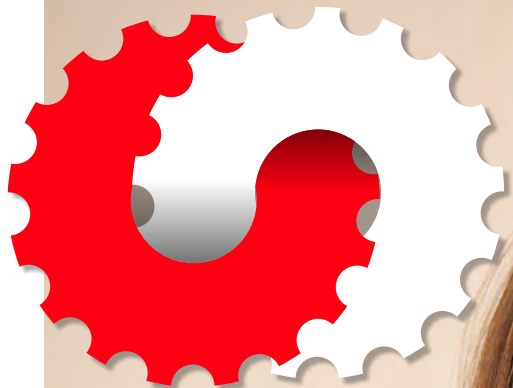

#01/23

MAGMETAL

MAGAZINE VAN **ABVV-METAAL**

“Vakbonden zijn een mini-samenleving op de werkvloer.”

Theatermaakster Martha Balthazar over hoop in turbulente tijden

OP BEZOEK
BIJ SABENA
ENGINEERING

DE PASSIE VAN
ONZE METALLO
GUNTHER DE BEUL

VAKBOND EN
EXTREEMRECHTS.
WAT IS ONZE ROL?

In deze editie van MagMetal

Hoop in turbulente tijden

In gesprek met Martha Balthazar

04

De energiecrisis en mogelijke oplossingen

ABVV-Metaal sprak met energie-expert Thijs Van de Graaf

22

Op bezoek bij Sabena Engineering

Hoofddelegee Mohamed gaf ons een rondleiding

28

39

"Mijn hart ligt bij het lokale vakbondswerk."

Afscheidsinterview met Jo De Mey

Verzetshelden en hun vrijheidsstrijd

Literaire blog van Dany Neudt

41

Extremisme en actie

Moraalfilosoof Dirk Verhofstadt en historicus Christophe Busch aan het woord

06

14

Extreemrechts over de grenzen

Gesprekken met Erik Dullbo en Valentina Orazzini

Klimaattransitie zorgt voor nieuwe uitdagingen

Op bezoek bij ArcelorMittal en Volvo in Gent

32

44

De passie van onze metallo

Gunther De Beul, metallo én drummer pur sang!

Dossier industrie

Het Europese en Belgische industriebeleid onder de loep

48

“Vakbonden moeten weer politiseren.”

M

agMetal
vroeg aan
theatermaakster
en schrijfster
Martha Balthazar:

**“Hoe geef jij hoop in deze turbulente tijden?”
Haar reactie: “Niet met goednieuwsshows en zorgeloos entertainment. Wél door mensen te laten nadenken over verandering. En dat brengt hoop, maar evengoed wanhoop met zich mee.” Ze houdt in het gesprek een pleidooi voor experimentele labs, ruimte voor conflict en de politisering van de vakbonden.**

COMPLEXE PROBLEMEN, ZELFDE BRON

MARTHA BALTHAZAR: “We leven in een heel uitdagende tijd. Met een klimaatcatastrofe die onze biodiversiteit aantast en leefomgeving bedreigt. Met sociale ongelijkheid, en dan heb ik het niet alleen over armoede, ook over racisme, seksisme en homofobie. Met schaarse grondstoffen en een uitdagende migratiecrisis. Hoe divers die uitdagingen ook zijn, ze vertrekken allemaal van dezelfde bronnen. Vanuit extreme macht langs ene kant, en extreme onmacht langs de andere, vanuit het idee dat je dingen kunt nemen zonder daarvoor iets terug in de plaats te geven. Juist omdat die uitdagingen met elkaar verbonden zijn, moeten we ze ook samen aanpakken.”

VERANTWOORDELIJKHEIDS- CRISIS

“Hoewel iedereen weet dat verandering nodig is, slagen we er maar moeilijk in om die omslag te maken. We zitten daarmee ook in een verantwoordelijkheids crisis: iedereen wijst naar elkaar wanneer verantwoordelijkheid moet worden opgenomen. En daardoor raken we in een impasse en zeggen mensen uiteindelijk: ‘Het is wat het is.’ We berusten in hoe het vandaag loopt en houden vast aan de bestaande regels, structuren en systemen. Maar niks doen is geen optie meer.”

“Bij de nieuwe generatie, de tieners en twintigers, leeft de drang naar verandering geloof ik veel sterker. We willen die status quo doorbreken. Maar onze generatie is ook enorm verdeeld. Je hebt enerzijds de maatschappijkritische, zeg maar ‘woke’, jongeren die actief zoeken naar een betere samenleving. En je hebt een grote rechtse, conservatieve groep. Die polarisatie overbruggen is heel moeilijk.”

“Je hebt enerzijds de maatschappijkritische, zeg maar ‘woke’, jongeren die actief zoeken naar een betere samenleving. En je hebt een grote rechtse, conservatieve groep. Die polarisatie overbruggen is heel moeilijk.”

Martha Balthazar
THEATERMAAKSTER

EEN KOSMOS MET EIGEN REGELS

“Hoe zorgen we voor verandering? Dat kan op vele manieren, maar ik hou ervan om te beginnen op kleine schaal en in veilige omgevingen. Ik woon in Molenbeek en daar bruist het van de initiatieven. Wat die vzw's doen, is ruimte maken voor maatschappelijke experimenten. Die experimenten geven een voorproefje van wat op grote schaal mogelijk is. Zoals de vzw Toestand die leegstaande en verlaten plekken omdoopt tot tijdelijke, sociaal-culturele ontmoetingsplekken. Kosmopolitische laboratoria, zo noemen ze het zelf. Die labs geven buurtbewoners, lokale ondernemers, kunstenaars, muzikanten en andere creatievelingen de ruimte om hun ding te doen en zo mensen samen te brengen. Veel maatschappelijke behoeften rond onder andere wonen, ondernemen, inclusie en cultuur komen samen op die plek. Dat is wat ik ook met mijn teksten en in mijn theaterstukken wil doen. Een veilige

ruimte creëren voor experimenten, voor vragen en discussies die soms haaks staan op de huidige systemen.”

GEEN VERANDERING ZONDER CONFLICT

“De vakbonden hebben een belangrijke opdracht in die verandering. Ik heb het gevoel dat ze bang zijn om zich te mengen in de politiek. Maar voor mij moeten vakbonden juist überpolitiek zijn. Om het met de woorden van politiek filosoof Chantal Mouffe te zeggen: je hebt de politiek en het politieke. De politiek, dat zijn de partijen en instellingen. En het politieke, dat is de ruimte voor het politieke debat, waar standpunten over maatschappelijke uitdagingen samenkomen en er per definitie conflicten en spanningen zijn.”

“Wat zien we vandaag? Twee bewegingen. Aan de ene kant dat het politieke te snel deel wordt van de politiek. Aan de andere kant dat mensen zich terugtrekken uit het politieke en vluchten van het debat. Dat is wat volgens mij bij de vakbonden gebeurt. Uit angst om te verliezen wat er in al die jaren is opgebouwd aan arbeidsrechten, trekken vakbonden zich terug en passen ze zich aan. Maar de strijd is nooit gestreden en je krijgt geen verandering zonder conflict. Dus moeten de vakbonden zich juist aan dat politieke wagen. Want zij staan tussen de mensen en de politiek. Ze pikken frustraties op en kunnen discussies aangaan.”

VAKBOND ALS MINISAMENLEVING

“Denk aan de ruimtes of laboratoria van de Brusselse vzw's. Zoals zij ruimtes geven om te experimenteren met maatschappelijke uitdagingen. Zo moeten ook de vakbonden plekken maken waar er ruimte mag zijn voor conflict en discussie: een minisamenleving op de werkvloer waar iedereen vanuit zijn idee en met zijn expertise meebouwt aan verandering.”

DIRK VERHOFSTADT EN CHRISTOPHE BUSCH
OVER EXTREMISME EN ACTIE

Het is gebeurd, dus het kan opnieuw gebeuren

De geschiedenis herhaalt zich misschien niet, maar kent wel patronen. En hoe beter we die patronen kennen, hoe slimmer we kunnen reageren op bepaalde uitdagingen. We interviewden Christophe Busch en Dirk Verhofstadt over het toegenomen extremisme, de normalisering van extreemrechts en de rol van de vakbonden om opnieuw nuance en kleur te brengen in het zwart-witdebat.

PARALLEL MET 1933

DIRK: “De laatste jaren zien we in heel Europa een enorme opkomst van extreemrechts en een toename van polarisatie en radicalisering. Veel van die processen zagen we al eerder, in 1933: het jaar van de machtsovername van Hitler. Precies daar gaat mijn nieuwste boek *Dagboek 1933* over. Daarin trek ik 34 parallellen tussen nu en 1933. Ik heb het over propaganda en geweld, over de aanval op de democratie, de vakbonden en de rechterlijke macht, en over de uitsluiting en ontmenselijking. Dat boek komt er niet toevallig aan de vooravond van de verkiezingen. Net zoals toen ontstaan er vandaag bewegingen en partijen met even afschuwelijke ideeën. Het is aan ons om het tij te keren voor het te laat is.”

NORMALISERING VAN EXTREEMRECHTS

CHRISTOPHE: “Een eerste belangrijke vergelijking is de manier waarop extreemrechts wordt genormaliseerd: in de politiek, in de media, in taal en verhaal. Denk maar aan het 70 puntenplan van het Vlaams Belang uit de jaren 90 dat ooit zo verguist werd, maar nu grotendeels is uitgevoerd of door andere partijen is overgenomen.”

DIRK: “Politieke partijen nemen niet alleen extreemrechtse ideeën, maar ook hun taal over. Open VLD-voorzitter Egbert Lachaert zei in het najaar van 2022 over de opvangcrisis: ‘Vol is vol.’ Vanuit een liberaal-humanistisch standpunt kan die uitspraak echt niet. Een ander voorbeeld is Mark Elchardus,

die toch beschouwd wordt als ideoloog van het socialisme. In zijn boek *Reset* valt hij de rechterlijke macht aan. Hij spreekt over de volkswil als het ultieme goed. Daarmee neemt hij nazistische denkprincipes over.”

CHRISTOPHE: “Het woord ‘omvolking’ – een term uit het nationaalsocialisme – vond je 25 jaar geleden alleen terug op obscure rechts-radical websites en gemarginaliseerde milieus. Anders Breivik gebruikte omvolking als motief voor zijn aanslag, net als de daders van de terroristische aanslag in Christchurch in Nieuw-Zeeland. Ook politici nemen het woord regelmatig in de mond en sociale media staan er vol van. De term werd mainstream, met Twitter en Facebook als brandversnellers. Leugenpers, boreaal ... : extreemrechts ▶

“Onder de waterlijn broeien er dingen waar de Belgische veiligheidsdiensten vijf of zes jaar geleden al voor waarschuwden.”

Christophe Busch

DIRECTEUR HANNAH ARENDT INSTITUUT

misbruikt die termen meesterlijk om reactie van links uit te lokken en zo nog meer fuzz te creëren. Taal en verhaal zijn sterke instrumenten om ons denken en handelen te beïnvloeden. Meer en meer mensen nemen bewust of onbewust extreemrechtse ideeën en taal over, zodat mensen het als normaal ervaren.”

DIRK: “Ook de media spelen een onwaarschijnlijk grote rol in de normalisering van extreemrechts. Op de avond van de voetbalrellen in Brussel zat Barbara Pas van Vlaams Belang in Terzake en Tom Van Grieken in De Afspraak om er in het lang en het breed te spreken over het zogenaamde Marokkanenprobleem. Kritiekloos, zonder tegenspraak. En zo gebeurt dat te vaak. Lieven Verstraete beschreef in De Zevende Dag hoe wijken een na een veroverd worden door nieuwkomers. Daarmee nam hij zomaar het denkkader van extreemrechts over.”

“En misschien wel het grootste wapenfeit van het salonfähig maken van extreemrechts, is Bart De Wever die na de verkiezingen van 2019 maar liefst twee maanden lang onderhandelde met het Vlaams Belang. In 1933 was het de katholieke kanselier Franz von Papen die als eerste de nazi’s opnam in de regering. Hij had zo een belangrijke vinger in de pap om de ideeën en de figuur van Hitler te normaliseren. Hitler zou ‘maar’ twee ministerposten krijgen. Maar het waren wel twee cruciale ministerposten met onder andere de bevoegdheid over de politie.”

ZWART EN WIT, WIJ EN ZIJ

CHRISTOPHE: “Als je kijkt naar de inhoud van de boodschappen, dan zie je een heel sterk zwart-witdenken. En complexe maatschappelijke uitdagingen worden versimpeld tot één samenzwering en één oplossing. Daniel Koehler van het German Institute on

Radicalization and De-radicalization Studies noemt dat het proces van depluralisatie. Er wordt gesproken over open of gesloten grenzen, over wij en zij en over zwart en wit. Die depluralisatie of het zwart-witdenken gebeurt vaak via angstboodschappen en oproepen tot geweld. Denk aan de uitspraak van Filip De Winter: ‘Als we nu niet handelen, is dit over 20 jaar Eurabia.’ Die combinatie leidt tot een tijdbomeffect. Maar de realiteit is niet zwart of wit, en de oplossing is niet extreem dit of extreem dat. De oplossing zit in de duizenden grijs tinten daartussen.”

“En zoals Hitler in de jaren 30 films, kunst, radio, kranten gebruikte om zijn ideeën te verspreiden, zo doen sociale media vandaag complottheorieën en extremistische ideeën verspreiden als een lopend vuurtje. Nieuwe technieken, maar dezelfde mechanismen. Vandaag zijn het ook de extreemste partijen die het meest strategisch actief zijn op sociale media.”

TOENEMEND GEWELD

CHRISTOPHE: “Hoe verder dat zwart-witdenken verglijdt in radicalisering, hoe meer het geweld toeneemt. Er worden zondebokken gezocht en gevonden. En er ontstaan extremistische bewegingen met de gekste complottheorieën en een missie om schoon schip te maken. In Amerika bestormden de Proud Boys het Capitool, in militaire kledij en met semiautomatische wapens. QAnon-aanhangers verspreiden haat en rechtvaardigen geweld.”

DIRK: “Brits Parlements lid Jo Cox werd in 2016 vermoord – een extreemrechtse aanslag. Brenton Tarrant schoot in 2019 uit racistische overtuiging 51 moslims dood in Nieuw-Zeeland. Patrick Crusius vermoordde datzelfde jaar 22 mensen: Mexicanen waren zijn doelwit. De Duitse Tobias Rathjen doodde in 2020 9 Turken. ▶

Hij verspreidde een racistisch document vol complottheorieën. Anders Breivik heeft de dood van 77 mensen op zijn geweten. Wanneer mensen vandaag zeggen dat er geen geweld op straat is, dan moeten ze zeker het ellenlange lijstje in mijn boek bekijken. Het zijn massamoorden.”

CHRISTOPHE: “Onder de waterlijn broeien er dingen waar de Belgische veiligheidsdiensten vijf of zes jaar geleden al voor waarschuwden. Jürgen Conings en Yannick V zijn daar twee voorbeelden van. En je kunt wel zeggen dat het lone wolves of gekken zijn, maar het is wel door zulke ideeën dat de Tweede Wereldoorlog is gestart. Ook toen geloofde iemand dat de wereld op ras moest worden gebaseerd, en dat er superieure en inferieure rassen waren. En dat is het gevaarlijke. Die patronen moet je herkennen en erkennen, en ertegen reageren vooraleer een beweging ook een regime wordt zoals in 1933.”

DERDE WERELDOORLOG

CHRISTOPHE: “Het is beangstigend, maar mogelijk zitten we vandaag al in een derde wereldoorlog. Het is altijd achteraf wanneer het startpunt van de oorlog bepaald wordt. Het militaire conflict tussen Rusland en Oekraïne lijkt ver weg, maar raakt ons wel degelijk. En het gaat niet alleen over militair-industriële conflicten, ook over economische conflicten en computersabotage of -spionage. Het is alleen moeilijk om dat te geloven vanuit ons rationeel denken. Historicus Christopher Clark lanceerde de term ‘slaapwandelaars’ om de aanloop naar de Eerste Wereldoorlog te verklaren. En in het boek van Dirk lees je hoe Hitler in amper één jaar tijd de macht kon grijpen. De wereld stond erbij en keek ernaar. Ook vandaag missen we de verbeeldingskracht dat dat opnieuw aan het gebeuren is.”

DIRK: “Ik haal in mijn boek een citaat van Nobelprijswinnaar José Saramago aan die zegt: ‘In de toekomst zullen het niet dezelfde figuren als Hitler of Mussolini zijn. Het zullen mensen in maatpakken zijn die vriendelijke en aantrekkelijke ideeën naar voren schuiven en op een bepaald moment zullen toeslaan.’”

GEVAARLIJKE ROL VAN DE INDUSTRIE

DIRK: “Een van de parallellen in mijn boek gaat over de rol van de industrie in het succes van het nationaalsocialisme en de ondermijning van de vakbonden. In februari 1933 riep Hitler een aantal belangrijke bedrijfsleiders samen, mensen die op dat moment nog kritisch stonden tegenover het nazisme. Na die vergadering gaven ze al honderduizenden rijksmark aan de nazi’s. En daarna doneerden ze nog miljoenen. Een van die bedrijven was IG Farben, een fusiebedrijf van de chemische bedrijven BASF, BAYER, Agfa en Hoechst. Ze produceerden

synthetische olie en rubber en later in de oorlog explosieven, oorlogsgassen. Meer nog: ze hebben in Auschwitz een eigen concentratiekamp opgericht.”

“En de vakbonden? Al op 4 februari 1933 nam de regering een wet aan die de vrijheid van vereniging en organisatie aan banden legde als men vermoedens had dat het tegen de staat zou gericht zijn. 50.000 SA’s werden benoemd als hulppolitie. Op die manier beheersten ze de straten. Maar dan, op 1 mei, deed Hitler iets onverwachts. Hij maakte van 1 mei een wettelijke feestdag en organiseerde overal feesten. De vakbonden waren natuurlijk enthousiast, maar het was een afleidingsmanoeuvre. Want op 2 mei 1933 viel de SA alle vakbondsklokken binnen. Ze namen activa in beslag, verboden vakbondspublicaties en paktten de vakbondsleders op. Tegen 1935 verdween het systeem van de collectieve arbeidsovereenkomsten en werden vakbondsvetegenwoordigers verboden. Er waren alleen nog

arbeidsgemachtigden, aangesteld door de overheid. Die hielden de lonen laag, tot grote tevredenheid van de grootindustrie, die Hitler nog meer ging steunen.”

“Vandaag zitten we natuurlijk niet in dezelfde situatie. Maar het valt wel op dat mensen vanuit de industrie openlijk hun steun geven aan het Vlaams Belang. Zoals Hans Maertens van Voka, die na de verkiezingen van 2019 verkondigde dat een regering met Vlaams Belang moest kunnen. Kijk ook naar Spanje waar de extreemrechtse politieke partij VOX voorstelde om de twee belangrijkste vakbonden buiten de wet te stellen en hun leiders gevangen te nemen.”

INTERNE TEGENSpraak

DIRK: “Extreemrechts doet er alles aan om vakbonden in een slecht daglicht te stellen. Ze komen als alternatief zelf met voorstellen rond hogere pensioenen en hogere minimumlonen. Maar tegelijk stemmen ze op Europees niveau tegen al die sociale voorstellen.”

CHRISTOPHE: “Extreemrechts hanteert vandaag dezelfde strategie als de nationaalsocialisten. Ze praten iedereen naar de mond en verkondigen verschillende standpunten in verschillende groepen.”

DIRK: “De nazi’s waren vóór de middenstanders en tegen de grote ketens, maar alleen tegen de Joodse. En Hitler gaf steun aan de boeren, maar hij gaf evengoed steun aan de landeigenaars. Hij stelde iets voor aan de ene groep, en iets tegengestelds aan een andere groep. Vandaag gebeurt hetzelfde met sociale thema’s zoals koopkracht en pensioenen. Extreemrechts bepleit een goed ondernemersklimaat, maar verzet zich volledig tegen vreemde arbeidskrachten. Ze hadden bakken kritiek op de vaccinatiecampagne die te traag ging. Tegelijk steunden ze de antivaxbeweging. Ze vinden het een schande dat er geen sterk klimaatbeleid is, maar zijn tegen concrete klimaatmaatregelen, omdat die zogezegd de welvaart vernietigen. En misschien de belangrijkste interne tegenspraak is dat extreemrechts voortdurend zegt dat dingen niet democratisch gebeuren, maar dat ze tegelijk autoritaire regimes steunen. Thierry Baudet, partijleider van het Forum voor Democratie, noemde Poetin een held. Poetin die journalisten laat vermoorden, de vrijheid van meningsuiting aan banden legt en de rechtsstaat vernietigt.”

HET TEGENOVERGESTELDE VAN LIEFDE IS ONVERSCHILIGHEID

DIRK: “Holocaust-overlevende Elie Wiesel schreef: ‘Het tegengestelde van liefde is niet haat, maar is onverschilligheid.’ Als iemand het heeft over omvolking, Poetin ophemelt of het over superieure rassen heeft, dan kijken veel mensen weg. Uit angst of uit opportunisme. Op sociale media lezen

“De realiteit is niet zwart of wit, en de oplossing is niet extreem dit of extreem dat. De oplossing zit in de duizenden grijstinten daartussen.”

Dirk Verhofstadt
MORAALFILOSOOF EN AUTEUR

“Wat leeft in de samenleving, leeft ook op de werkvloer. Het is de rol van de vakbonden om die discussies te omarmen.”

Christophe Busch

DIRECTEUR HANNAH ARENDT INSTITUUT

de meeste mensen mee zonder zich te mengen. En dan verwijs ik nog eens naar de jaren 30. ‘Wir haben es nicht gewußt’: dat is dus zever. Mensen zagen hoe Joden op klaarlichte dag werden opgepakt en gedood. Ze kochten hun inboedels en leeggeroofde huizen.”

CHRISTOPHE: “We moeten mensen een stukje via taal en verhaal ondersteunen om te reageren, om de discussie aan te gaan. Dirk en ik geven heel veel lezingen, maar daarmee zullen we de wereld niet veranderen, want we spreken voor een al overtuigd publiek. Het zijn mensen zoals vakbondsvertegenwoordigers, journalisten, wetenschappers, politiemensen die het gesprek moeten aangaan. We moeten proberen om van het eenzijdige zwart-witbeeld terug naar die pluralistische realiteit te schuiven. Ja, het idee van duizenden Oekraïense vluchtelingen is beangstigend en complex. En mensen mogen vragen

stellen over veiligheid, kwaliteit van het onderwijs, de Nederlandse taal en noem maar op. Je mag die bezorgdheden niet wegwuiven. Je moet het gesprek durven aan te gaan.”

“Wat leeft in de samenleving, leeft ook op de werkvloer. Het is de rol van de vakbonden om die discussies te omarmen. Vandaag zie je dat die heel voorzichtig blijven in standpunten, dat ze discussies wat uit de weg gaan en oproepen tot solidariteit. Maar dat zijn recepten van de vorige eeuw. We zitten in een totaal nieuwe realiteit, met een polarisatie en een zwart-witdenken die toxisch zijn geworden. Vakbonden moeten leren omgaan met haatspraak, bijvoorbeeld via omstaanderstrainingen.”

ZAADJES VAN VERBINDING PLANTEN

DIRK: “En we moeten ook de positieve verhalen durven te vertellen. Ik ben bijvoorbeeld heel trots hoe mijn stad Gent de Oekraïne-crisis heeft aangepakt, hoe solidair de mensen waren om vluchtelingen op te vangen en te helpen. De boodschap vanuit het bestuur was: als iedereen helpt, kunnen we het aan. En het lukte ook. De wereld is met een rotvaart complex en divers geworden en we moeten daarmee leren omgaan, met de mensenrechten als ijkpunt.”

CHRISTOPHE: “Door de positieve en genuanceerde verhalen te vertellen en discussies open te trekken, planten we zaadjes van verbinding. Op die manier geven we tegengas voor de gevaarlijke patronen die ooit hebben geleid tot de gruwel van de Tweede Wereldoorlog.”

OVER CHRISTOPHE BUSCH EN HET HANNAH ARENDT INSTITUUT

Christophe Busch is criminoloog en historicus. Hij is directeur van het Hannah Arendt Instituut.

Christophe: “Het Hannah Arendt Instituut werd in 2020 opgericht door UAntwerpen, de VUB en de stad Mechelen. Ondertussen sloten ook de KU Leuven, de UGent en UHasselt zich aan. Wat doen we? We zetten wetenschappelijk onderzoek rond maatschappelijke uitdagingen om naar bruikbare tools voor de praktijk. En dan vooral onderzoek rond stedelijkheid, burgerschap en diversiteit. Hoe verhoog je de levenskwaliteit in een stad? Hoe voorkom je discriminatie op de arbeidsmarkt? Hoe breng je groepen samen rond een project? En omgekeerd: we vragen wetenschappers om te onderzoeken of dingen in de praktijk werken en waar er verbeteringen mogelijk zijn. Wij staan dus tussen die academische wereld en de praktijkwereld.”

OVER DIRK VERHOFSTADT EN DAGBOEK 1933

Dirk Verhofstadt is moraalfilosoof en auteur van verschillende politieke, filosofische en historische boeken.

Dagboek 1933 laat zien hoe Hitler in korte tijd de macht kon grijpen, de rechterlijke macht ontmantelde, overging tot Jodenvervolging en straatterror en de democratie zo de nek omwring. Met het boek wil Dirk het gevaar van extreemrechts vandaag aantonen, op basis van gelijkenissen.

Dirk: “Ik schreef het boek om te begrijpen hoe Hitler in 1933 de kans kreeg om de massa achter zich te krijgen en zijn afschuwelijke ideeën uit te voeren. En om te begrijpen hoe het mogelijk is dat er vandaag opnieuw bewegingen en partijen zijn die dezelfde weg opgaan.”

INTERVIEW MET ERIK DULLBO,
ONDERHANDELAAR VOOR DE ZWEEDSE
INDUSTRIEVAKBOND IF METALL

“De vakbond moet een springplank zijn voor de werkplek en voor de samenleving.”

Bij de politieke verkiezingen in Zweden behaalde de extreemrechtse partij Zweden-Democraten afgelopen september bijna 21 procent van de stemmen. Dat maakte van haar de op één na grootste politieke partij van het land, na de linkse Sociaal-Democratische Partij, historisch gezien de regeringspartij bij uitstek. Conform het geldende Zweedse politieke model was het rechtse blok aan zet om een regering te vormen. En zo kende het land eind vorig jaar dan ook een drastische politieke verschuiving na decennia van links beleid, met een rechtse minderheidsregering die bestaat bij de gratie van de extreemrechtse Zweden-Democraten. Traditioneel is een zodanig rechts politiek landschap niet de meest dankbare omgeving voor syndicaal werk. Wij spraken erover met Erik Dullbo van IF Metall.

Erik, hoe reageerden de Zweedse vakbonden op de grote overwinning van extreemrechts?

ERIK: “Op verkiezingsavond dachten we aanvankelijk nog aan de winnende hand te zijn, aangezien de voorgaande peilingen zeer positief waren uitgevallen en de eerste resultaten leken inderdaad die richting uit te gaan. Maar na het tellen van de stemmen, bleek het rechtse blok tot onze grote schok de overhand te hebben. Vervolgens vormden de liberalen, de christendemocraten en de gematigden een regering met de steun van de Zweden-Democraten. Heel concreet wil dat zeggen dat de regering niets kan beslissen zonder de stem van de extreemrechtse partij. De Zweden-Democraten dicteren welke politiek de drie regeringspartijen voeren. Zo niet, valt de regering. De Zweden-Democraten kapten het politieke systeem.

De partij heeft dat strategisch slim bekeken: op deze manier geven ze geheel naar wens vorm aan het beleid, maar zonder ergens verantwoordelijkheid voor te nemen, vanuit de passagiersstoel.”

Wat zijn de ideologische standpunten van de Zweden-Democraten ten aanzien van arbeids- en syndicale rechten? Vrees je voor het sociaal overleg en de syndicale werking in Zweden?

ERIK: “De partij en wij botsen principieel en ideologisch op één fundamenteel standpunt. Voor extreemrechts zijn de verschillen in de samenleving terug te brengen tot cultureel-ideologische verschillen. Die idee staat lijnrecht tegenover ons gedachtegoed. Voor linksdenkenden zijn sociale verschillen het gevolg van een klassenprobleem. ▶

“Voor extreemrechts zijn de verschillen in de samenleving terug te brengen tot cultureel-ideologische verschillen. Die idee staat lijnrecht tegenover ons gedachtegoed.”

Erik Dullbo
IF METALL

“Het is evenwel publiek geheim dat extreemrechts de vakbonden liever kwijt dan rijk is, omdat we die sociale ongelijkheid niet accepteren. Sterker nog, de klassenstrijd creëert conflicten op de werkvloer.”

Erik Dullbo
IF METALL

Het is de kloof tussen arm en rijk die aanleiding geeft tot polemiek en niet het verschil in taal en cultuur. Het is een ideologisch conflict dat twee verschillende wereldbeelden blootgeeft. Waar extreemrechts meent dat ‘de natie’ de basis vormt en je als arbeider zogenaamd meer aansluiting voelt bij de CEO van je bedrijf, omdat jullie beiden van autochtone Zweedse afkomst zijn, dan bij je Pakistaanse of Iraanse collega die hetzelfde werk doet als jij, die samen met jou eet en bij jou in de wijk woont, ziet links dat anders. Je mag dan nog je roots gemeen hebben met je CEO, hij deelt niet de realiteit waarin jij leeft, werkt en woont.

Die tweespalt zal ongetwijfeld zijn impact hebben op de beleidsvoering, maar voorlopig – we zijn nog maar enkele maanden ver natuurlijk – stellen de Zweden-Democraten zich terughoudend en voorzichtig op en zijn wij alert. In de verkiezingscampagne richtten ze hun pijlen vooral op de thema’s migratie en criminaliteit. Alles wat met arbeiders te maken heeft, wordt voorlopig aan de kant geschoven.

Het is evenwel publiek geheim dat extreemrechts de vakbonden liever kwijt dan rijk is, omdat we die sociale ongelijkheid niet accepteren. Sterker nog, de klassenstrijd creëert conflicten op de werkvloer. Dat strookt niet met hun idee van hoe de samenleving moet worden opgebouwd volgens extreemrechts en dus moeten de vakbonden aan macht inboeten. Om dat te bewerkstelligen is het de wens van extreemrechts dat niet langer de vakbond, maar de overheid zelf de werkloosheidsuitkeringen gaat uitbetalen.”

Nam de vakbond stelling tegen extreemrechts tijdens de verkiezingscampagne? Nu je weet wat je nu weet: wat had je anders kunnen doen? In België worden in 2024 verkiezingen gehouden: wat zou je ons aanraden?

ERIK: “Er zijn tot mijn grote spijt geen ‘quick fixes’. Hoe meer wij als vakbond terrein verliezen op de werkvloer, des te meer macht andere organisaties of politieke partijen verwerven op ons domein. Uit analyses van andere landen, zoals Finland en Noorwegen, heb ik het volgende geleerd: hoe meer je verbonden blijft met de werknemers, hoe relevanter je als vakbond blijft als het over ‘onze’ thema’s gaat, zoals welzijn en veiligheid, loon- en arbeidsvoorwaarden. Maak daarvan steeds je prioriteit en zet die thema’s steeds hoog op je agenda, ook in verkiezingstijd. Vraag de werknemers niet om op deze of gene partij te stemmen, maar vraag ze om op een partij te stemmen die onze en dus hún agenda steunt.

Stel de vragen: ‘Wil jij veilig en gezond terugkeren van je werk? Wil jij een waardig pensioen? Wil jij een mooie balans tussen je werk en je privé?’ De kans is groot dat elke werknemer die vragen stuk voor stuk positief zal beantwoorden. ‘Simpel dan: kies dan voor een partij waarvan de kans het grootst is dat zij die agenda effectief zullen uitvoeren.’ Als je dergelijke gesprekken gaat voeren, is het mijn professionele inschatting dat vakbondsleden de arbeiderspartij in de politiek zullen steunen. Maar als we ons laten meeslepen in een discours dat niet het onze is, over migratie en criminaliteit, dan is de kans ook groter dat de achterban zal luisteren naar de partijen die van dergelijke onderwerpen hun trademark hebben gemaakt. En die strijd verliezen we bij voorbaat.

Daarom: houd het simpel en blijf dicht bij je kern als organisatie. In de ideale omstandigheden, waar mankracht en middelen geen rol zouden spelen, zouden we als vakbond mobiele

teams op pad sturen om gesprekken aan te knopen op de werkvloer van onze bedrijven. Daar moeten we ons als vakbond richten op de vragen die voor de werknemers belangrijk zijn in hun leven en hun job. Ik geloof niet dat veel tijd en energie steken in online campagnes vruchten afwerpt. De vakbond moet met beide voeten in de realiteit van haar leden staan en met hen praten op gelijke hoogte. Zo brengen we onze boodschap over: om werknemersrechten te verbeteren, moeten we ook een overheid hebben die bereid is daarin te investeren. De rechtervleugel zal dat nooit doen. Daarom moeten we onze partij of onze politici voor onze kar spannen. Dat is de essentie. De vakbond moet een springplank zijn, niet alleen voor de werkplek, maar ook voor de samenleving en alles wat we willen veranderen.

Als ik een laatste tip mag geven, is om eenvoudig en rechtuit te communiceren zonder filters.

Moeilijke woorden en ideologische praat gooien we als vakbond liever overboord in gesprek met onze leden. Want de grote, belangrijke politieke vragen zijn erg ingewikkeld als je in detail treedt. Richt je niet op de details, maar op het grote geheel. Zoom uit en houd het simpel. En als ze dan meer willen weten, zullen ze erom vragen. En dan geven we met veel plezier de informatie die ze willen.”

Wie is Erik Dullbo?

Erik is onderhandelaar voor de Zweedse industrievakbond IF Metall. Hij staat ook in voor de coördinatie van de Europese Ondernemingsraden. In zijn vorige functie binnen IF Metall werkte hij als propagandist die met het oog op de politieke verkiezingen van 2018 zoveel mogelijk steun moest vergaren voor de Sociaal-Democratische Partij.

INTERVIEW MET VALENTINA ORAZZINI VAN DE SOCIALISTISCHE METAALVAKBOND FIOM-CIGL

“Het moet onze grootste bezorgdheid zijn om een politieke vertegenwoordiging te creëren waarin arbeid centraal staat.”

Na het ontslag van voormalig Italiaans premier Mario Draghi deze zomer, werden in Italië vervroegde parlementsverkiezingen gehouden op 26 september 2022. Het werd een verpletterende overwinning voor de centrumrechtse coalitie die 44 procent van de stemmen binnenrijfde. Op kop stond de radicaal-rechtse en ultraconservatieve partij Fratelli d'Italia, onder leiding van Giorgia Meloni, met meer dan 26 procent van de stemmen. Zo werd de voormalige aanhangster van wijlen dictator Mussolini de eerste vrouwelijk premier van het Italiaanse schiereiland. Wat betekent deze ruk naar rechts voor het Italiaans syndicalisme dat vroeger al het slachtoffer werd van fascistisch vandalisme? MagMetal sprak erover met Valentina Orazzini van de socialistische metaalvakbond FIOM-CIGL.

Valentina, wat is er gebeurd in Italië, goed wetende dat Fratelli d'Italia tijdens de verkiezingen van 2018 nog maar 4 procent van de stemmen wist te behalen?

VALENTINA: “Italië kent geen grote comeback van extreemrechts, om te beginnen. Als je de vorige verkiezingen vergelijkt met deze verkiezingen in absolute cijfers, dan blijken de centrumrechtse kiezers niet zozeer in aantal te zijn toegenomen. Wel heeft er binnen rechts een polarisatie plaatsgevonden tussen matig rechts en extreemrechts. Daarbij komt dat het aantal mensen dat niet heeft gestemd, is toegenomen. Volgens gegevens van het ministerie van Binnenlandse Zaken bedroeg de opkomst 64 procent, tegenover 74 procent in 2018. Er is

geen explosie van de rechtse aanhang, maar er is wel degelijk een hoger absentisme, zeker in het Zuiden van het land. Waarom? Omdat veel Italianen zich niet vertegenwoordigd voelen, een gevoel dat traditioneel ook al meer leeft in Zuid-Italië.

De verschuiving naar extreemrechts binnen de rechtse coalitie heeft geleid tot een kloof tussen de politiek en de werkvloer. Laten ons zeggen dat de politiek tot dusver zich opvallend weinig aantrekt van de thema's die van fundamenteel belang zijn voor de werknemers. De Italiaanse politiek focust zich momenteel liever op andere thema's, zoals LGBTQ+-rechten en het migratiebeleid.

Er zijn zeker problemen geweest met de vakbond en extreemrechts in ons land. Zo was er in oktober 2021 de fascistische aanslag op het CGIL-hoofdkantoor in Rome. Die aanval kaderde binnen een manifestatie tegen de algemene verplichting van de Green Pass, het bewijs van vaccinatie tegen COVID dat in Italië zelfs verplicht was op de werkvloer. Waar CGIL zich focuste op de gelijke toepassing van de regel in alle sectoren en op de prioriteit van het collectieve belang op de individuele keuze, beperkte de rechts-populistische retoriek zich voornamelijk tot het hekelen van de 'sanitaire dictatuur.' De spanning en verdeeldheid werden zo op de spits gedreven dat de fascistische knokploegen ons kantoorgebouw in Rome bestormden en verwoestten. Een week later toonden we onze veerkracht door opnieuw op straat te komen met andere Italiaanse en internationale vakbonden en het fascistische geweld stellig te veroordelen. Een jaar na de aanval organiseerden we opnieuw een grote manifestatie in Rome, waarmee we niet enkel het fascisme wilden afwerpen, maar ook ons standpunt herhalen dat de oorlog van Oekraïne

“Het is ons doel om een Europese antifascistische alliantie in het leven te roepen die verenigingen en vakbonden in heel Europa verbindt in de strijd voor onze democratie.”

Valentina Orazzini
FIOM-CIGL

alleen tot een halt zal komen via vredesonderhandelingen en niet door de levering van wapens en tanks. Als vakbond eisten we dat werk en de werknemers weer centraal worden geplaatst op de politieke agenda. Het is ons doel om een Europese antifascistische alliantie in het leven te roepen die verenigingen en vakbonden in heel Europa verbindt in de strijd voor onze democratie. Europa is internationaal gezien een referentiepunt voor de sociale democratie, maar vandaag de dag zien we dat de extreemrechtse dreiging een onheilspellende schaduw werpt op het hele continent.”

Welk stemadvies had CGIL gegeven aan haar leden?

VALENTINA: “CGIL heeft geen politieke verkiezingscampagne gevoerd en heeft altijd een zekere politieke autonomie

opgeëist, vanuit de idee dat wij moeten luisteren naar hetgeen leeft op de werkvloer en daarvan de vertolker zijn naar de politiek toe. Het is niet aan de vakbond om aan de werknemers op te leggen voor wie ze moeten stemmen. Het is de taak van de vakbond om aan de politiek uit te leggen wat de werknemers nodig hebben. Uitgaande van deze veronderstelling, hebben we nooit partij gekozen of stemadvies uitgebracht, omdat we onze autonomie ten opzichte van de politiek te allen tijde willen kunnen claimen. Uiteraard hebben we elke partij met extreemrechtse footprint in klare taal veroordeeld. Dat gaf weliswaar aanleiding tot enige controverse, omdat onze onpartijdigheid in twijfel werd getrokken. Nu we staan waar we staan, moet het onze grootste bezorgdheid zijn om een politieke vertegenwoordiging te creëren waarin arbeid centraal staat.” ▶

“Als vakbond onderscheppen we de onrust en het ongenoegen die door de politiek worden gecreëerd onder de werknemers. We staan er dagelijks met beide voeten in.”

Valentina Orazzini
FIOM-CIGL

Heeft de verkiezing van de regering-Meloni impact op de syndicale werking in Italië?

VALENTINA: “Deze regering zit nog in de opstartfase en heeft nog maar pas haar ministers benoemd. Het is nog vroeg, maar er zijn wel al enkele ideologische tekens aan de wand. Wat vroeger bijvoorbeeld het ministerie van Economische Ontwikkeling was, dat zich dus bezighoudt met grote crises en het industriële beleid van het land moet vormgeven, is omgedoopt tot het ministerie van Ondernemingen en Made in Italy. Daarmee drukt deze regering alvast haar ideologische stempel en maakt ze duidelijk vanuit welke optiek ze de zaken benadert.

Qua budgettaire beleid zien we geen beweging in de kwesties die wij onlangs hebben aangekaart: we vragen

concrete ingrepen om de lonen en de pensioenen te versterken en om de belastingdruk te verlagen. Nochtans hebben wij zwaar gemobiliseerd rond deze eisen eind vorig jaar. Erger nog, de regering duwt er zaken door die indruisen tegen onze eis om fiscale fraude tegen te gaan. Zo trekt ze de maximumlimiet voor cashbetalingen weer op van 1000 tot 5000 euro. Zo zet ze de deur voor belastingontduiking weer meer dan op een kier. Anderzijds wil Meloni de bijstandsuitkering afschaffen die door voormalig premier Giuseppe Conte werd ingevoerd in 2019. Meloni vindt dat mensen die ‘inzetbaar’ zijn geen recht hebben op een uitkering en bezuinigt zo ruim 700 miljoen euro. Nochtans is de uitkering van gemiddeld zo’n 500 euro zeker geen volwaardig vervangingsinkomen en zijn er strenge eisen aan verbonden.

Volgens de premier heeft het bestaan van de bijstandsuitkering het perverse neveneffect dat het de Italianen ontmoedigt om te werken. In realiteit zijn het de erbarmelijke lonen en arbeidsvoorwaarden die hen ontmoedigen, aangezien het minimumloon in Italië niet wettelijk is bepaald. We stellen vast dat dankzij een anti-armoedemaatregel zoals de bijstandsuitkering, de werknemers zich niet minder genoodzaakt voelen om jobs te moeten accepteren met vreselijk lage lonen en onmenselijk lange werktijden. Voor zulke vacatures komt dan niemand opdagen, wat werkgevers net zal aanmoedigen om zowel de aangeboden loon- als arbeidsvoorwaarden te herzien en te verbeteren. Het gaat erom een arbeidsmarkt te creëren die preciaire werknemers voldoende betaalt. “

Hoe moet Europa omgaan met extreemrechts?

VALENTINA: “We mogen geen voldoening nemen met een collectieve campagne waarin iedereen individueel optreedt, maar we moeten echt gecoördineerd tewerk gaan met meer gemeenschappelijke acties. We moeten onze stem laten horen op een verenigde manier. Als vakbond onderscheppen we de onrust en het ongenoegen die door de politiek worden gecreëerd onder de werknemers. We staan er dagelijks met beide voeten in. Zelfs als we als nationale vakvereniging een deel van onze soevereiniteit zouden moeten afstaan om hierop een Europees antwoord te bieden, zou ik daarvoor durven te kiezen.

De volgende uitdaging waar we voor staan is de verkiezing van het Europees

Parlement en, gezien de politieke ontwikkelingen in de verschillende lidstaten, maar zeker ook de oorlog in Oekraïne, bevinden we ons in een zeer kritieke fase voor het voortbestaan van de Europese Unie. Het is koersbepalend met wat voor soort parlement we naar buiten komen in een tijd waarin Europa in crisis verkeert en vermorzeld wordt tussen Azië, de Verenigde Staten, mét daarbovenop een oorlog op eigen grondgebied. Ik denk dat we niet zozeer een politieke campagne moeten voeren, maar dat we ons allemaal moeten afvragen wat voor Europa we willen. Voor ons is dat een socialer Europa, een Europa dat aan de kant van de werknemers staat en dat niet alleen het Europa is van de ECB, het Internationaal Monetair Fonds en de Europese Commissie.”

Italiaans premier Giorgia Meloni

Wie is Valentina Orazzini?

Valentina is werkzaam op nationaal niveau voor FIOM-CIGL in Rome, waar zij instaat voor de coördinatie van de Europese ondernemingsraden en de vertegenwoordiging van Italiaanse metaalarbeiders op Europees niveau.

ENERGIE-EXPERT THIJS VAN DE GRAAF
FILEERT DE ENERGIECRISIS EN SCHETST
DE OPLOSSINGEN

“De beste manier om de mensen te helpen, is massaal inzetten op hernieuwbare energie.”

De energiecrisis – veroorzaakt door de Russische invasie van Oekraïne – houdt heel Europa in haar greep. De torenhoge gas- en elektriciteitsprijzen hakken er bijzonder hard in, zowel bij burgers als bij bedrijven. De ongerustheid voor de toekomst is groot.

Met de start van het nieuwe jaar blikken we vooruit. Op welke manier pakken we de structurele oorzaken van deze crisis aan? Hoe kunnen we onze burgers en gezinnen het best beschermen tegen hoge en onzekere energieprijzen? Wat is de impact op onze industrie en welke lessen moeten we in Europa nu trekken? ABVV-Metaal sprak erover met Thijs Van de Graaf, professor internationale politiek en energie-expert aan de Universiteit van Gent: “Met steunmaatregelen die de vraag naar fossiele brandstoffen in stand houden, los je de problemen niet op.”

De energiecrisis woekert al een hele tijd in Europa. Hoe evalueer jij het beleid van ons land om de crisis aan te pakken?

THIJS: “Ik zou niet graag minister van Energie willen zijn, want dat is vandaag een weinig benijdenswaardige functie. Het energiebeleid in ons land is ook een gedeelde bevoegdheid en dat zie je in de aanpak van de crisis. Het garanderen van de bevoorradingszekerheid, de btw en andere taksen zijn federale materies, terwijl de gewesten bevoegd zijn voor hernieuwbare energie en de isolatie van gebouwen. Daarbovenop heb je ook nog het Europese niveau, met onder meer het ETS-systeem voor de elektriciteitssector en de zware industrie. Dat alles maakt de situatie bijzonder complex.

Dat gezegd zijnde, vind ik dat ons land het nog niet zo slecht gedaan heeft. Er werden maatregelen genomen om de meest kwetsbare burgers te beschermen, zoals de uitbreiding

van het sociaal tarief naar bijna twee miljoen gezinnen. Maar ik zou ook enkele dingen anders gedaan hebben. We hebben veel geld gegeven aan mensen die het eigenlijk niet echt nodig hebben. De btw-verlaging op gas en elektriciteit naar zes procent is er voor iedereen, ongeacht het inkomen. Benzine en diesel worden ook nog altijd gesubsidieerd à rato van tien euro per tankbeurt. Dat zijn allemaal maatregelen die zwaar wegen op de begroting en uiteindelijk moeten eindigen, liever vroeg dan laat wat mij betreft. De brandstofprijzen zijn de voorbije maanden enorm gedaald, van 120 dollar per vat in juni naar 80 dollar in december. Maar de accijnsverlaging is er nog altijd. Ik zou zeggen: stop daarmee en gebruik dat geld op een meer gerichte manier.”

Voor veel mensen zijn de lagere taksen op gas en benzine nochtans zeer welkom. Maar het is inderdaad een vaak gehoorde kritiek dat financiële

middelen best wat gericht kunnen ingezet worden. Hoe zou jij het aanpakken?

THIJS: “In deze crisis moeten we de mensen beschermen die kwetsbaar zijn. Daar bestaat geen twijfel over. Maar daarnaast moeten we ook de fundamentele oorzaken van de crisis aanpakken. Met steunmaatregelen die de vraag naar fossiele brandstoffen in stand houden, los je de problemen niet op. Het Internationaal Energie Agentschap (IEA) heeft onlangs berekend dat de EU dertig miljard kubieke meter gas tekort zal hebben als Rusland de nog openstaande gaskranen dichtdraait. We moeten er dus zo snel mogelijk voor zorgen dat we minder gas verbruiken. Hoe kunnen we dat doen? Door massaal in te zetten op hernieuwbare energie en een grootschalige renovatiegolf van onze gebouwen. De overheid moet dat faciliteren en zorgen voor sterke financiële prikkels. Een voorbeeld: je zou mensen die recht hebben op het sociaal tarief een keuze kunnen

geven. Ofwel kiezen ze voor de korting op de energiefactuur ofwel kiezen ze voor gratis zonnepanelen of gratis dakisolatie. Onze woningen – in de eerste plaats de sociale woningen – kunnen dan weer gerenoveerd worden via prefinanciering door de overheid. Er zijn allerlei slimme manieren om dat te doen, zoals de maandelijkse energiefactuur betonneren op het niveau van vóór de crisis en dat bedrag gedurende vijftien jaar vastleggen. Doordat je huis ondertussen gerenoveerd is, zal je werkelijke energiefactuur sterk dalen en betaal je de renovatie terug via je energiefactuur. Je slaat dan twee vliegen in één klap: je helpt de mensen én je pakt de structurele oorzaken van de energiecrisis aan.”

Het ABVV pleit al sinds het begin van de crisis voor een prijsplafond op gas en voor een overwinstbelasting op de enorme inkomsten van energiemultinationals. Maar het bleef lang wachten op maatregelen. Waarom gaat dat allemaal zo traag en moeizaam?

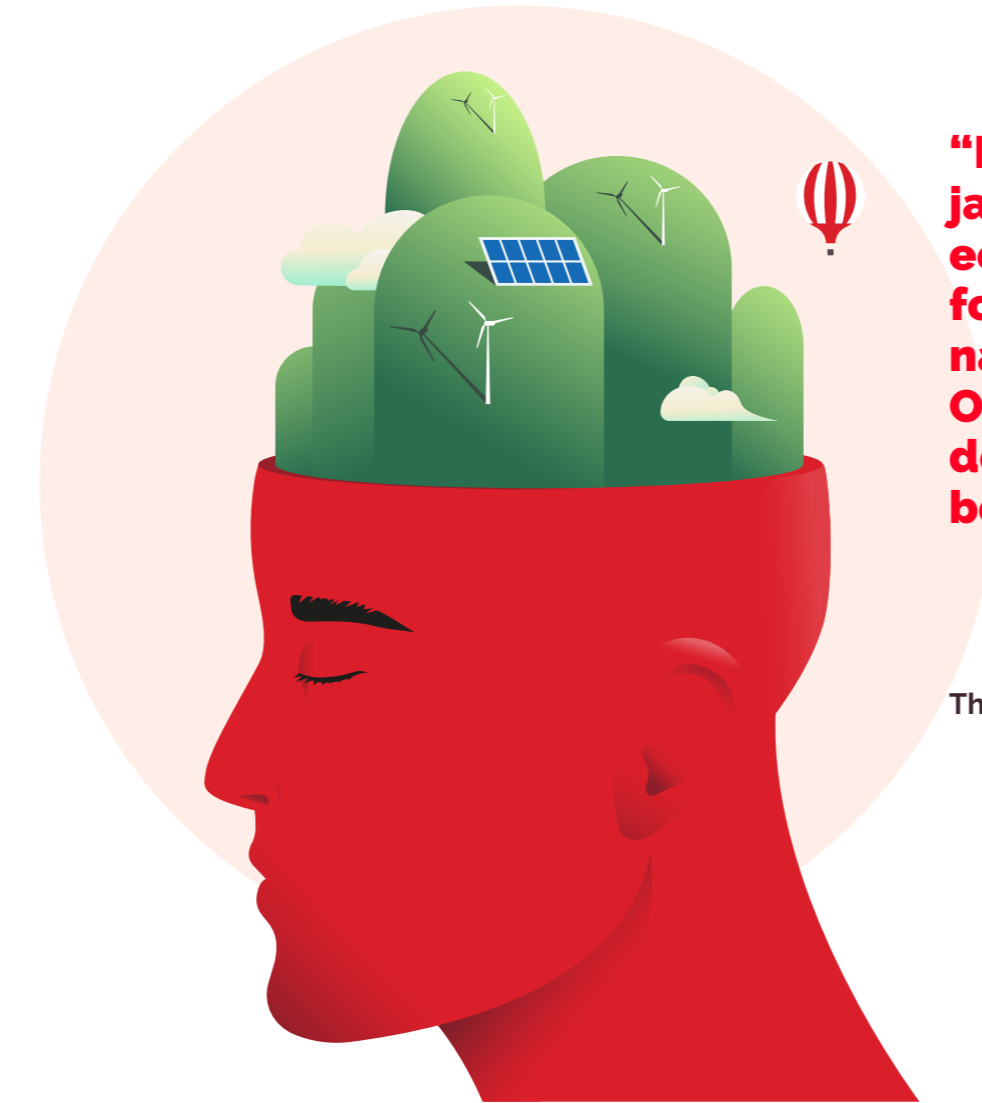
THIJS: “Ik ben blij dat je die twee dossiers samen aanhaalt, want ze zijn met elkaar verbonden. Als je een prijsplafond zou hebben, zou je de overwinst niet moeten afroemen. Nu moeten we dat wel doen omdat er geen prijsplafond is (nvdr. Op maandag 19 december werd op Europees niveau toch een prijsplafond afgesproken dat op 15 februari 2023 van start gaat). Het afroemen van overwinsten is dus nodig, maar het is wel een maatregel die heel wat juridische en praktische obstakels bevat en bovendien ook investeringonzekerheid creëert. Des te meer wanneer op EU-niveau het plafond op 180 euro per megawattuur wordt gelegd, terwijl België alles afroemt boven de 130 euro en ook nog eens retroactief gaat werken.

Een prijsplafond vind ik een betere maatregel, maar je moet dat wel slim en dynamisch organiseren – bijvoorbeeld op basis van de internationale LNG-prijzen – om te vermijden dat de bevoorradingszekerheid in het gedrang komt. Want dat is iets waar Duitsland terecht heel bezorgd over is. Wanneer het prijsplafond te laag is, dreigen de LNG-schepen gewoon door te varen en hun gas te verkopen aan landen die meer willen betalen.

Naast een overwinstbelasting en prijsplafond zijn trouwens ook nog andere maatregelen mogelijk. Eén daarvan zijn groepsaankopen voor gas. Europa verbruikt 400 miljard kubieke meter gas per jaar en daarmee zijn wij de grootste gasmarkt ter wereld. Door samen gas aan te kopen, kunnen we veel betere voorwaarden krijgen en langetermijncontracten sluiten. De EU heeft een vrijwillig platform voor groepsaankopen opgericht, maar daar is niets concreet uitgekomen. Daarom heeft de Europese Commissie recent beslist dat tegen volgende winter minstens vijftien procent van de gasvoorraden via groepsaankopen moeten gebeuren.”

Als groepsaankopen zo interessant zijn, waarom gebeurt het dan niet?

THIJS: “De kleinere EU-lidstaten zijn daar voorstander van, maar de grote landen denken nog altijd dat ze het op hun eentje wel redden. De Franse president Macron is naar Algerije geweest en de Duitse kanselier Scholz naar Senegal en Qatar. De grote Europese landen rijden nog altijd in de eerste plaats voor eigen rekening. Ze hebben in hun land trouwens ook grote, nationale energiebedrijven. Dat is jammer genoeg nog steeds de realiteit.”

“De komende dertig jaar gaat onze industrie een nooit geziene transformatie doormaken naar klimaatneutraliteit. Ook in dat verhaal zullen de energiekosten een belangrijke rol spelen.”

Thijs Van de Graaf

“Met steunmaatregelen die de vraag naar fossiele brandstoffen in stand houden, los je de problemen niet op.”

Thijs Van de Graaf

Eind vorig jaar besliste Duitsland ook weer op haar eentje om een steunpakket van vele miljarden euro's vrij te maken om Duitse gezinnen en bedrijven te ondersteunen. Die steun dreigt de interne Europese markt te verstoren en moeilijkheden te veroorzaken in de andere lidstaten, waaronder België. Hoeveel lessen moet de EU nog trekken, vooraleer ze beseft dat alleen een gemeenschappelijk optreden soelaas biedt?

THIJS: “Wat Duitsland doet, is inderdaad gevaarlijk omdat het de

Europese energiemarkt dreigt te fragmenteren. Normaal mag je als land geen staatssteun geven aan je eigen bedrijven, want dan is er geen gelijk speelveld meer. Toch is dat precies wat er nu gebeurt. In Duitsland is al meer dan driehonderd miljard euro staatssteun voorzien voor gezinnen en bedrijven. Als Duitsland al dat geld ook effectief uitgeeft, dan redden ze misschien hun eigen industrie, maar wel ten koste van de rest van Europa. De EU moet daar paal en perk aan stellen.

Tijdens de coronacrisis heeft Europa gemeenschappelijke schulden aangegaan, om gezinnen en bedrijven te beschermen. Das was voordien nog nooit gebeurd. Ik vind dat we dat vandaag opnieuw moeten doen. Je kunt het geld dan verdelen onder de lidstaten op basis van een verdeelsleutel zonder de interne marktwerking te verstoren. Ik sluit niet uit dat de EU vroeg of laat opnieuw gemeenschappelijke schulden aangaat. Het ligt in bepaalde lidstaten –

waaronder Duitsland en Nederland – zeer gevoelig, maar de Europese besluitvorming kent soms vreemde kronkels. De ervaring leert dat er veel mogelijk is als de nood het hoogst is.”

Wat is de impact van de dure energieprijzen op de Europese industrie? Volgens sommigen staat niets minder dan het voortbestaan van ons industrieel weefsel op het spel.

THIJS: “Dat beeld wordt soms opgehangen, maar het klopt niet. De energiecrisis veroorzaakt uiteraard problemen, maar de Europese industrie houdt nog altijd goed stand. Er zijn uitzonderingen – zoals Estland, Letland, Litouwen en Luxemburg – maar in de meeste EU-landen is de industriële output gestegen in 2022. Sommige bedrijven zijn efficiënter geworden. Ze genereren dezelfde output met minder energie-input. Andere bedrijven zijn dan weer overgeschakeld op andere energiebronnen zoals aardolie. Onze industrie past zich dus aan. Er zijn natuurlijk ook ondernemingen en sectoren die in acute problemen zitten, zoals producenten van kunstmest die nu eenmaal aardgas als voornaamste grondstof hebben. Maar uit de cijfers blijkt dat de industrie het nog altijd best goed doet.”

Hoe komt dat?

THIJS: “Onze industrie is zeer veerkrachtig. Vandaag hoor je constant dat de gasprijzen in de VS veel lager zijn dan in Europa. Dat is juist, maar dat is al het geval sinds de schaliegasrevolutie in Amerika – meer dan tien jaar geleden. Toch heeft dat niet gezorgd voor een massale delocalisatie van onze industrie. Er zijn wel degelijk gevaren, maar we mogen het niet dramatiseren. Er zijn meerdere factoren die bepalen hoe bedrijven kijken naar waar ze produceren. Grondstofprijzen zijn daar één van, maar er zijn ook nog andere

parameters. Europa is een sterke kenniseconomie, met veel knowhow en innovatie. We beschikken bovendien over goed opgeleide werknemers. Dat zijn nog altijd belangrijke troeven.

Onze innovatiekracht is onze sterkte en dat moet ook in de toekomst zo blijven. De komende dertig jaar gaat onze industrie een nooit geziene transformatie doormaken naar klimaatneutraliteit. Ook in dat verhaal zullen de energiekosten een belangrijke rol spelen. Als we onze industriële processen vergroenen – via hernieuwbare elektriciteit of groene waterstof – zal er opnieuw een druk ontstaan om te verhuizen naar regio's die veel meer hernieuwbare energie hebben. Wil dat zeggen dat onze industrie zal verdwijnen? Nee, maar we gaan wel moeten blijven inzetten op innovatie."

Op welke manier kan innovatie er dan voor zorgen dat we onze industrie hier kunnen behouden en versterken?

THIJS: "We moeten onze industriële processen op een andere manier organiseren en nieuwe waardeketens ontwikkelen. Dat gaat dus zowel over de ontginning en verwerking van grondstoffen als over de maakindustrie en haar toeleveranciers. Als je kunt pionieren in die nieuwe waardeketens, dan heb je een voordeel en kun je een competitieve positie uitbouwen.

Een mooie case is groen staal. Het eerste groene staal ter wereld is gemaakt in Europa, in Zweden. Daarmee beschikken wij over cruciale knowhow die je kunt exporteren naar de rest van de wereld en waarmee je een nieuwe markt kunt openen. ArcelorMittal in Gent speelt ook een voortrekkersrol in het ontwikkelen van duurzaam staal. Staal is trouwens maar één voorbeeld, hetzelfde kun je ook zeggen over de

"Zowel de coronacrisis als de invasie van Oekraïne hebben ervoor gezorgd dat we meer strategisch zijn beginnen nadenken over onze bevoorrading."

Thijs Van de Graaf

aluminium- en chemische industrie. Door te innoveren en te vergroenen in deze waardeketens, maken we onze industrie future proof."

Dat klinkt goed. Maar dan nog bestaat het gevaar dat de zware industrie verhuist naar regio's met een veel groter potentieel aan zonne- en windenergie. Hoe pakken we dat best aan?

THIJS: "Naast het vergroenen van onze waardeketens, moeten we ook strategisch nadenken over welke industrie we per se in Europa willen behouden. Want als we bepaalde industrieën willen beschermen, dan gaan we die zwaar moeten subsidiëren. Binnenkort voert Europa

een koolstofgrenstaks in, waarbij staal en aluminium van buiten de EU belast worden als het op een meer vervuilende manier geproduceerd wordt. Stel nu dat een land zoals Marokko zegt: Europa heeft groene waterstof nodig, maar weet je wat? Wij gaan zelf groen staal produceren, want daarmee creëren we veel meer toegevoegde waarde in onze economie. Met de Europese koolstofgrenstaks gaan we dat groen staal niet tegenhouden, daarvoor heb je veel staatssteun nodig. De vraag is dan of we dat willen als samenleving. Voor mij is het geen goed beleid als je probeert om bepaalde sectoren levensvatbaar te houden die het eigenlijk niet zijn. Doorheen onze economische geschiedenis hebben we altijd cycli van creatieve destructie

gekend. Na de oliecrisis in de jaren 70 heeft Japan al zijn aluminiumsmelters laten vertrekken. Maar is Japan daardoor geïndustrialiseerd? Nee, dankzij innovatie heeft dat land nieuwe industriële speerpunten ontwikkeld en is het een economische grootmacht geworden."

"De tijd van de blinde globalisering is voorbij. Er is nu een bereidheid om een prijs te betalen om strategische sectoren hier bij ons te houden."

Thijs Van de Graaf

Zeg je nu dat we onze Europese staalindustrie moeten laten vertrekken, omdat andere regio's veel beter geplaatst zijn om groen staal te maken?

THIJS: "Nee, ik zeg dat we strategisch moeten nadenken over welke industrie we hier willen hebben. En voor mij is de staalindustrie een strategisch belangrijke industrie. Donald Trump zei ooit: 'Als je geen staal maakt, dan ben je geen land.' En hij heeft gelijk. Dat is te gevoelig om uit handen te geven, omwille van de link met defensie en het militaire apparaat. De Europese integratie is niet toevallig begonnen met de integratie van de markt voor kolen en staal. Wat ik wel zeg, is dat we hier niet per se ijzererts met groene waterstof moeten reduceren tot ijzer.

Volgens mij kunnen we dat voor een stuk delocaliseren, naar landen met veel meer potentieel om goedkope en groene waterstof te maken. De verdere stappen in de staalproductie kunnen dan nog steeds in Europa gebeuren. Ik begrijp heel goed dat jullie dat als vakbond niet graag horen, maar om onze industrie op lange termijn levensvatbaar te houden, gaan we compromissen moeten sluiten. Bovendien, als we de klimaatopwarming onder controle willen houden, moet de hele wereld mee. Dus ik zeg dat we de energietransitie moeten aangrijpen om ook in Afrika een groene industrialisatie tot stand te brengen. De globale vraag naar staal zal nog enkele decennia groeien. En die groei wordt het best gecapteerd door die landen die dankzij hun potentieel aan hernieuwbare energie het best geplaatst zijn om groen staal of groen gereduceerd ijzer te maken. Maar ik herhaal: het blijft cruciaal om ook in Europa staal te produceren."

Op welke industriële waardeketens moeten we vandaag nog inzetten?

THIJS: "De energietransitie veroorzaakt niet alleen risico's voor bepaalde sectoren en productieprocessen, ze zorgt ook voor ongelooflijke opportuniteiten. Wie zich aanpast aan de nieuwe realiteit, heeft een mooie toekomst voor zich. Umicore is een mooie illustratie. Dat non-ferrobedrijf is volledig omgeschakeld van een vervuilend mijnbouwbedrijf naar een producent van (gerecycleerde) grondstoffen, die centraal staan in de transitie naar een duurzame samenleving. Hetzelfde geldt voor baggerbedrijf DEME. Zij halen vandaag meer dan de helft van hun omzet uit windactiviteiten en die transformatie is gebeurd op twintig jaar. Het gaat dus zeer snel.

Zowel de coronacrisis als de invasie van Oekraïne hebben ervoor gezorgd dat we meer strategisch zijn beginnen nadenken over onze bevoorrading. Dat gaat niet alleen over energie, maar ook over mondmaskers en medisch materieel. We willen dat terug halen naar Europa en voor een stuk is dat ook al gebeurd. Er wordt hier opnieuw veel meer nagedacht over industrieel beleid en over technologische soevereiniteit. We zijn vandaag een Europese batterij-industrie aan het uitbouwen, we hebben een strategie rond waterstof en kritische aardmetalen. Er wordt vandaag ook weer gesproken over de productie van zonnepanelen in Europa, een industrietak die we de voorbije jaren zijn kwijtgespeeld aan China. Dat zijn allemaal voorbeelden van nieuwe waardeketens die wij hier moeten uitbouwen. Er is een nieuwe realiteit ontstaan waarin beleidsmakers veel meer oog hebben voor autonomie. De tijd van de blinde globalisering – met haar delocalisering en outsourcing – is voorbij. Er is nu een bereidheid om een prijs te betalen om strategische sectoren hier bij ons te houden. Dat biedt kansen voor onze economie."

“Wat we hier doen, is redelijk uniek.”

Mo El Khayati

HOOFDDELEGEE
SABENA ENGINEERING

Wie bij de naam Sabena nog denkt aan het pijnlijke faillissement van 2001, moet even kalibreren. Gecertificeerd vliegtuighersteller Sabena Engineering is vandaag actief in het herstel, het onderhoud en de revisie van vliegtuigen. Het stelt ruim 300 sterke technische profielen tewerk in Zaventem en levert kwalitatief hoogstaand werk af aan opdrachtgevers die niet de minsten zijn. De NAVO, nationale overheden en vliegmaatschappijen overal ter wereld maken gebruik van hun unieke diensten. MagMetal kreeg een interessante rondleiding op de werkvloer van sympathieke hoofddelegee Mohamed El Khayati.

Sabena Engineering is wat men noemt een internationale MRO-leverancier. MRO staat voor maintenance, repair en overhaul, wat we in het Nederlands zouden vertalen als onderhoud, herstelling en revisie. Het bedrijf biedt oplossingen voor zowel civiele als militaire vliegtuigen. Tijdens onze rondgang in het bedrijf, wordt de toegang beperkt tot een van de twee gebouwen op de site, uit veiligheidsoverwegingen. **MO:** “Deze site omvat twee gebouwen, ‘gebouw 31’ en ‘hangar 8’. In ‘gebouw 31’ vind je alle mogelijke vliegtuigonderdelen. Hier worden onder meer de vleugels, de flappen, het composieten omhulsel van de toestellen, maar net zo goed de motoren – noem maar op – gereviseerd of hersteld. We maken ook mallen om nieuwe composieten onderdelen mee te produceren. Wat we hier doen, is redelijk uniek en gespecialiseerd. Weinigen doen het ons na.”

We wandelen langs de lak- en lasafdeling. Mo weet ons te vertellen dat de lassers buitengewoon precisiewerk moeten afleveren. De veiligheid hangt ervan af. “Daarom ondergaan onze lassers jaarlijks een verplichte keuring vooraleer ze hun werk mogen voortzetten.”

‘Hangar 8’ is zichtbaar in de verte, niet ver van het hoofdgebouw, maar een bezoek behoort niet tot de mogelijkheden. Hier wordt voornamelijk gewerkt in opdracht van de luchtmachten van België, Denemarken, Nederland en de VS. “In ‘hangar 8’ wordt het onderhoud van militaire vliegtuigen gedaan. Sabena heeft langlopende onderhoudscontracten gesloten met verscheidene overheden om op regelmatige basis hun militaire vloot te onderhouden.”

Het bedrijf biedt ook 24/7-pechverhelping aan vanuit 15 luchthavens in Europa, het Midden-Oosten en Afrika, waarbij mechanikers herstellingen doen aan vliegtuigen die een mankement vertonen op de tarmac, voor of na een vlucht.

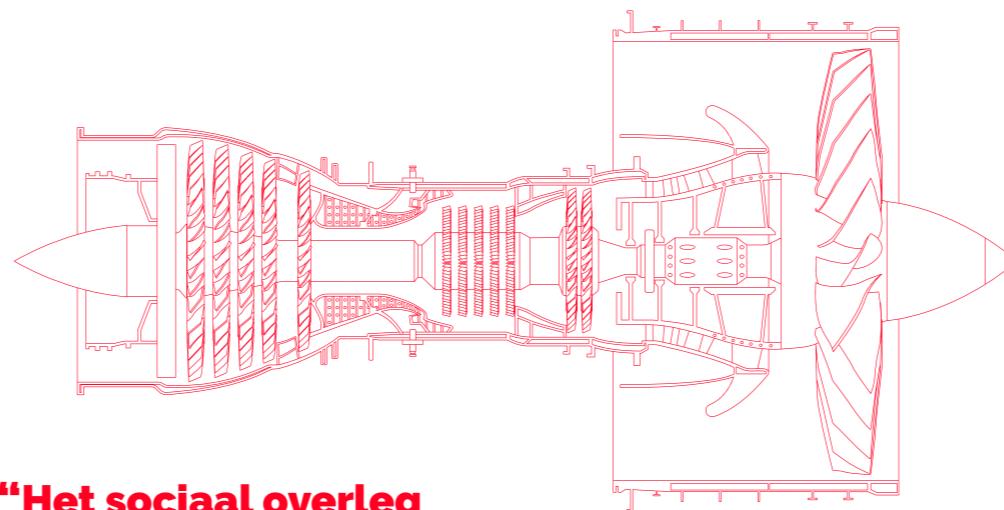

Ook de NAVO prijkt, naast nationale overheden en grote spelers zoals TUI en Air France, op het prestigieuze klantenbestand van Sabena. *“Alles wat voor de NAVO wordt geproduceerd of hersteld, moet worden onderworpen aan een controle door erkende keurders. Voor hun finale OK mag hier niets de plant verlaten.”*

Net door dat internationale klantenbestand en om het risico op miscommunicatie te beperken tot een minimum, hanteert het bedrijf Engels als voertaal. *“De protocollen die we verplicht moeten volgen bij al het werk dat we voor de NAVO verrichten, is dan ook opgesteld in het Engels”,* toont Mo ons.

Mohamed 'Mo' El Khayati

- hoofdafgevaardigde voor ABVV-Metaal bij Sabena Engineering
- lid van het Uitvoerend Bestuur van ABVV-Metaal Vlaams-Brabant
- sedert 2022 een effectief mandaat in het paritair subcomité 315.01

“Het sociaal overleg functioneert hier naar behoren. Ongeacht de grootteorde van een probleem op de werkvloer, er is doorgaans een directe lijn tussen de ceo en de vakbond.”

Mo El Khayati

HOOFDDELEGEE
SABENA ENGINEERING

De laatste jaren zette het bedrijf belangrijke stappen om zijn internationale positie te versterken. In 2021 was er de overname van Lufthansa Technik Brussels, onder meer gespecialiseerd in het onderhoud van Airbus- en Boeing-modellen. Het veranderde daarbij tegelijk van naam: Sabena Aerospace werd Sabena Engineering. Daarnaast vergrootte en versterkte Sabena haar expertise en potentieel door ook het Belgische F-16 Centre of Excellence in te lijven, dat voorheen door Sabca Charleroi werd uitgebaat. In 2019 gebeurde de overname van Sabca: Sabca Charleroi kreeg ook de naam Sabena Engineering, Sabca Lummen en Sabca Haren behielden daarentegen hun oorspronkelijke benaming. Het geheel, Sabena Engineering en Sabca, valt nu onder de holding Orizio. Stéphane Burton, de topman van deze groep, heeft hiermee een ambitieus toekomstplan. Alle veranderingen veroorzaken uiteraard de nodige onzekerheden. Gelukkig functioneert het sociaal overleg al bij al naar behoren. *“Ongeacht de grootteorde van een probleem op de werkvloer, doorgaans is er een directe lijn tussen ceo en vakbond”,* sluit Mo af.

Bedankt voor de boeiende rondleiding en uitleg, Mo!

MOEDERBEDRIJVEN
ARCELORMITTAL EN VOLVO
CARS TONEN VERTROUWEN IN
GENTSE VESTIGINGEN

Klimaattransitie zorgt voor nieuwe uitdagingen bij bedrijven in Gentse Kanaalzone

De Gentse vestigingen van ArcelorMittal en Volvo Cars Gent gooien Europees hoge ogen. Onder andere dankzij de goed opgeleide, ervaren en flexibele medewerkers waarop ze kunnen rekenen. Maar de klimaattransitie zorgt voor nieuwe uitdagingen. ABVV-Metaal sprak met Manfred Van Vlierberghe, CEO van ArcelorMittal, Stefan Fesser, CEO van Volvo Cars Gent, en Jo De Mey, provinciaal secretaris bij ABVV-Metaal Oost-Vlaanderen.

Noot van de redactie: dit interview werd afgenomen voor het ontrechte ontslag van collega Osman Disli (zie apart kader op pagina 38)

BELANG VOOR DE REGIO

MANFRED: "Het belang van ArcelorMittal voor de regio, België en zelfs Europa kan niet overschat worden. Ten eerste vind je ons staal overal: in één op drie Europese auto's, in één op drie huishoudapparaten en in één op de vier windturbines. We stellen meer dan 4500 mensen te werk. Alleen al de laatste 18 maanden wierven we 700 nieuwe collega's aan. En ArcelorMittal genereert voor Vlaanderen een toegevoegde waarde van meer dan twee miljard euro. Door in te zetten op productiviteit, innovatie en efficiëntie zijn we erin geslaagd om – zelfs in crisistijden – economisch stabiel te blijven."

JO: "Tel bij de 4500 mensen van ArcelorMittal en de 7000 werknemers van Volvo Cars Gent nog eens alle contractanten: van havenarbeiders over transportmensen tot IT'ers. Dan spreek je over 20.000 banen. Indirect leveren die bedrijven ook nog eens jobs op. Hun impact is enorm. Als er iets misloopt bij die bedrijven, riskeer je direct een sociaal bloedbad."

GOED GESCHOOLDE EN TROUWE MENSEN

MANFRED: "We hebben twee grote troeven. Dat is ten eerste onze totaalstroom: we maken als enige bedrijf staal van a tot z en dat is een meerwaarde voor

onze klanten. Onze mensen zijn onze tweede, maar belangrijkste troef. Door ons kwaliteitsvolle Vlaamse scholingssysteem, door de aanwezigheid van universiteiten in de buurt en door de werkcultuur kunnen wij rekenen op heel straffe mensen op onze werkvloer."

STEFAN: "Het succes van onze elektrificatie is ook te danken aan de wendbaarheid van onze mensen. We waren de eerste fabriek van de Volvogroep die een volledig elektrische auto opleverde. Dat was in 2020. In 2021 rolde een nieuwe elektrische Volvo van de band. Gent speelt dus een belangrijke voortrekkersrol. De Volvogroep heeft

de ambitie om tegen 2025 de helft van de wereldwijde productie elektrisch te maken. Wij zitten daar nu al. We lopen met andere woorden drie jaar voorop. Toen we startten met die elektrificatie was er wel veel ongerustheid in het bedrijf. Maar intussen kregen alle 7000 werknemers opleidingen, zodat ze helemaal mee zijn met die elektrificatie. En daar stopt het natuurlijk niet. Om mee te kunnen met toekomstige evoluties zullen ze leergierig moeten blijven."

"Door in te zetten op productiviteit, innovatie en efficiëntie zijn we erin geslaagd om – zelfs in crisistijden – economisch stabiel te blijven."

Manfred Van Vlierberghe
CEO ARCELORMITTAL

“Toen we startten met die elektrificatie was er wel veel ongerustheid in het bedrijf. Maar intussen kregen alle 7000 werknemers opleidingen, zodat ze helemaal mee zijn met die elektrificatie.”

Stefan Fesser
CEO VOLVO CARS GENT

JO: “Die goeie scholing is inderdaad belangrijk. ArcelorMittal werkt intens samen met het Gentse onderwijs. Volvo Cars richtte Volvo Cars Academy op en werkt nauw samen met ons loopbaanfonds Mtech+. De switch naar elektrificatie bij Volvo Cars kostte het opleidingsfonds miljoenen over een periode van vier jaar. Maar die mensen zijn nu wel helemaal klaar voor de nieuwe generatie auto’s. En we hebben niet alleen goed geschoolde en wendbare mensen, ook heel trouwe mensen. Ze blijven lang werken voor de bedrijven, waardoor ze veel knowhow opbouwen. Dat wordt opgepikt door jullie moederbedrijven, natuurlijk.”

AFHANKELIJK VAN EXTERNE FACTOREN

JO: “Daarnaast hebben jullie als Belgische CEO’s ook fantastisch lobbywerk verricht om de productie in onze contreien te houden. Dat mag ook worden gezegd. Dat de groep ArcelorMittal miljarden euro’s investeert in zijn Gentse vestiging, en Volvo Cars en Volvo Group het vertrouwen geven aan Gent om hier de elektrificatie uit te bouwen, dat is ook dankzij jullie en jullie internationale netwerk. Het sterkt ons in de overtuiging dat de Gentse vestigingen hier nog lang blijven.”

STEFAN: “Maar ons succes hangt ook af van veel externe factoren. Door de elektrificatie in het algemeen vragen we meer en meer van het elektriciteitsnet. Dat net moet robuust genoeg zijn om

de stijgende vraag aan te kunnen. Daar kunnen we zeker een stuk bij helpen, bijvoorbeeld door mee slimme laadpalen te installeren. Ook zullen mensen alleen elektrische auto’s kopen als er genoeg laadpalen in de buurt zijn. Een derde externe factor is de prijs. Vandaag liggen de prijzen van de elektrische auto’s nog een stuk hoger dan die van diesel- en benzineauto’s. Tegen 2030 zullen die prijzen naar elkaar toegegroeid zijn.”

MANFRED: “Hetzelfde geldt bij ons. Als het aan mij ligt, blijft ArcelorMittal natuurlijk nog jaren in Gent. Maar we hebben helaas niet alles in de hand. We moeten kunnen blijven rekenen op die goed opgeleide en geëngageerde mensen. Ook onze strategische ligging dicht bij de Noordzee is bepalend.

“Door in te zetten op duurzame energie en circulaire materiaalstromen, en dus afval te gaan hergebruiken als grondstof, worden we meer en meer zelfvoorzienend.”

Jo De Mey
PROVINCIAAL SECRETARIS ABVV-METAAL OOST-VLAANDEREN

Want als energiehub verzekert die ons makkelijke toegang tot gas, en een gelegenheid om CO₂ op te slaan. En we moeten erin slagen om de omslag te maken naar een duurzamere productie. En daar liggen nog grote uitdagingen voor ons in de toekomst.”

STAPPEN NAAR KLIMAATNEUTRALITEIT

MANFRED: “In onze klimaatplannen zetten we in op drie assen. Ten eerste is dat de overstap van fossiele brandstoffen naar duurzame energie en elektrificatie. We produceren vandaag al 80 megawatt hernieuwbare energie met onze 16 windmolens en 27.000 zonnepanelen. We zijn ook volop bezig met de aanleg van warmtenetten. Een tweede as is koolstof: we vervangen fossiele koolstof door groene en

“Als vakbond waken wij erover dat het plaatje klopt voor alle arbeiders. Dat er meer werk is voor wie dat wil. Maar dat er ook aangepaste banen zijn voor wie niet meer goed meekan.”

Jo De Mey

PROVINCIAAL SECRETARIS
ABVV-METAAL OOST-VLAANDEREN

circulaire koolstof en door groene en circulaire waterstof. En een derde as is de inzet op circulaire afvalstromen. Anders gezegd: we gaan schroot uit containerparken, afvalhout en plasticafval gebruiken als grondstof. We maken ons staal vandaag al met 20 procent schroot.”

MANFRED: “Maar veel technologieën rond circulaire materialen staan op dit moment nog niet op punt. Ook in de wetgeving is er nog een inhaalmanoeuvre nodig. En daar hebben we partners voor nodig: de overheid, de techindustrie ...”

STEFAN: “In een klassieke auto veroorzaakt staal 35 procent van de

totale CO₂-uitstoot. In een elektrische auto is dat nog maar 20 procent. We willen de eerste autofabriek zijn die 100 procent produceert met groen staal, dus geproduceerd met hernieuwbare energie. ArcelorMittal is een belangrijke leverancier – goed voor 90.000 ton staal in 2022. Het is veelbelovend om te zien hoe zij investeren in ecologische ovens. Hun inspanningen helpen ons om klimaatneutraal te produceren.”

JO: “Zeker voor onze Vlaamse metaalbedrijven is het belangrijk om in te zetten op circulariteit en duurzaamheid. Want als gebied zonder eigen grondstoffen zijn we afhankelijk van het buitenland. Door in te zetten op duurzame energie en circulaire

materiaalstromen, en dus afval te gaan hergebruiken als grondstof, worden we meer en meer zelfvoorzienend.”

GROEI, MAAR NIET TEN KOSTE VAN WERKNEMERS

STEFAN: “Een van de strategische keuzes van Volvo Cars Gent is ook dat we meer lokaal willen produceren: we produce where we sell. We zullen nog altijd een deel van onze materialen uit het buitenland moeten halen. Maar dat willen we beperken, zodat we de toegevoegde waarde zo dicht mogelijk bij de auto houden. Dat zorgt voor meer welvaart voor de regio en voor nieuwe jobs. Denk aan onze batterijfabriek die extra jobs heeft gecreëerd.”

JO: “Uiteraard zeggen wij ‘ja’ tegen groei, maar die mag niet ten koste gaan van de sociale rechten en verworvenheden. We zitten bij Volvo Cars al een aantal jaar in een hele moeilijke oefening. De productie ligt daar op 1000 auto’s per dag. Jullie willen die nog verhogen, maar hebben geen ruimte om de fabriek uit te breiden. En dan moet je het doen met de mensen en uren die er nu zijn. Wie is bereid om nog meer en nog langer te werken? Kunnen er eventueel extra shiften gecreëerd worden? Er liggen nu zeven of acht scenario’s op tafel. Als vakbond waken wij erover dat het plaatje klopt voor alle arbeiders. Dat er meer werk is voor wie dat wil. Maar dat er ook aangepaste banen zijn voor wie niet meer goed meekan. Dat is trouwens ook een aandachtspunt bij nieuwe ontwikkelingen. Er wordt meer en meer geautomatiseerd en gerobotiseerd. De klimaattransitie brengt nieuwe technologieën en andere soort jobs met zich mee. Hoe zorgen we ervoor dat niemand de boot mist? Daarom is het belangrijk dat we heel korte lijnen hebben met het bedrijfsbestuur.”

SOCIAAL OVERLEG

MANFRED: “De vakbonden vormen inderdaad een belangrijke schakel tussen het management en onze medewerkers. In Duitsland bestaat het principe van Mitbestimmung of medezeggenschap. Vakbonden zitten er mee in de raden van bestuur van de bedrijven. Zo krijgen ze ook zicht op de uitdagingen waarvoor het management staat. Ook kunnen de vakbonden helpen om mensen warm te maken voor een job bij ArcelorMittal.”

STEFAN: “Ook bij ons is het vakbondsoverleg structureel ingebed. Elke week is er overleg. Zo zijn we zeker dat ook onze medewerkers mee zijn met alle nieuwe ontwikkelingen.”

In cijfers

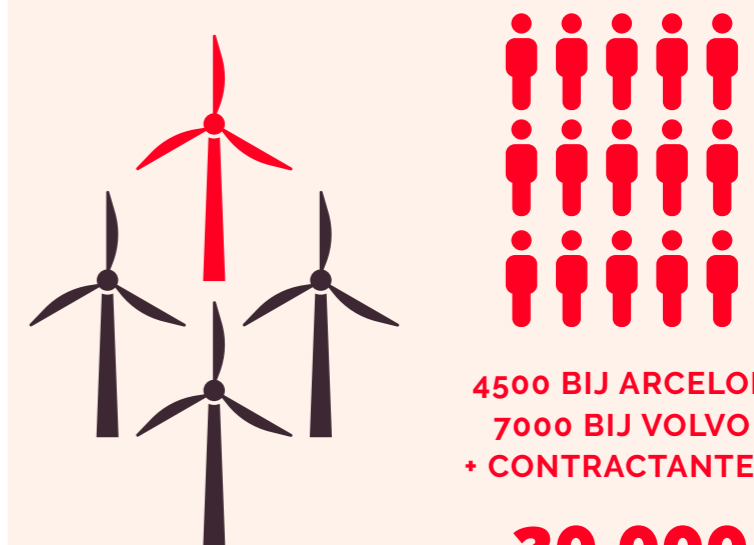
ARCELORMITTAL STAAL VIND JE IN

1 OP DE 3 AUTO'S

1 OP DE 3 HUISHOUDAPPARATEN

1 OP DE 4
WINDTURBINES

4500 BIJ ARCELOR
7000 BIJ VOLVO
+ CONTRACTANTEN

**20.000
banen**

lees verder ontslag van onze 'Ozzy' ▶

ONTSLAG VAN ONZE 'OZZY'

Dit is een aanval op de vakbond en op alle werknemers

Amper een dag voor de kerstvakantie zou ingaan, dropte de directie van ArcelorMittal Gent een bom op de ABVV-fractie bij de Oost-Vlaamse staalreus. Osman Disli, reserve-delegee voor ABVV-Metaal en daarmee beschermd werknemer, werd zonder meer aan de deur gezet. Een sluw uitgekende zet vlak voor de feestdagen, die de directie evenwel als een boemerang in het gezicht zou weerkeren. Want op 27 december werd een solidariteitsactie ontplooid door tientallen sympathisanten, syndicalisten en collega's van 'Ozzy' voor de poorten van het grote metaalbedrijf. Begin januari diende Osman bovendien, hoewel tevergeefs, een verzoek tot re-integratie in. Ook een poging tot verzoening in aanwezigheid van voorzitter Rohnny Champagne en de werkgever, bracht geen zoden aan de dijk voor Osman, waardoor zijn dossier een juridisch vervolg kent voor de arbeidsrechtbank.

Osman Disli startte in 2009 bij ArcelorMittal. Na een tewerkstelling van ruim 13 jaar wordt hij evenwel zonder boe of bah aan de kanten geschoven, zogenaamd omdat de samenwerking tussen Osman en de hiërarchische lijn onmogelijk zou zijn geworden. Van een ontslag voor dwingende reden is er geen sprake en van een passage langs de arbeidsrechtbank wou ArcelorMittal aanvankelijk zelf niet weten. De directie is zelfs bereid om de volledige wettelijke vergoeding te betalen voor het ontslag van een beschermd werknemer. Osman spreekt van een syndicale afrekening: "ArcelorMittal is mijn rol in de staking van vorig jaar voor een echte loonsverhoging niet vergeten. Dit is een aanval op de vakbond en op alle werknemers."

Steun en solidariteit alom

Daarin stond en staat hij niet alleen. De hele ABVV-fractie, maar ook ABVV-Metaal staan als een blok achter Osman en hekelen de werkwijze van de

directie. Hij kon dan ook op de steun en solidariteit rekenen van tientallen collega's en syndicalisten, en enkele syndicale kopstukken zoals voorzitter Rohnny Champagne en algemeen secretaris van MWB, Hillal Sor, op dinsdag 27 december, vroeg in de ochtend voor de deur van de Gentse staalfirma. Een zichtbaar aangedane Osman richtte het woord tot de mensen die hem kwamen steunen: "Ze dachten dat ik hun financiële aanbod zou accepteren. Maar ik ben niet te koop."

Raak niet aan beschermde werknemers

"Wie aan één van onze afgevaardigden raakt, raakt aan het hart van de vakbond", bevestigt Jo De Mey, provinciaal secretaris van ABVV-Metaal Oost-Vlaanderen. "Laat het duidelijk zijn: elke afgevaardigde, ongeacht zijn of haar vakbondskleur, die tijdens de uitoefening van zijn of haar mandaat wordt ontslagen, krijgt onze steun. Vandaag zijn we allemaal Osman."

Het feit dat een multinational als ArcelorMittal een afgevaardigde kan ontslaan, voedt de angst en de indruk bij onze leden dat alle beschermde werknemers gevaar lopen. Als dit het signaal is dat het bedrijf wil geven, zal het ons op zijn weg vinden."

In de eerste week van januari besloot Osman, met de steun van zijn vakbond, om zijn re-integratie aan te vragen bij zijn werkgever. "De inzet van de strijd is veel groter, en gaat iedereen aan", aldus Osman. "Na de staking van vorig jaar sturen ze nu het signaal naar iedereen: mondje toe en ogen op de grond gericht."

ABVV-Metaal is niet te spreken over dit gebrek aan respect voor vakbondsmilitanten. Als vakbond kunnen en mogen we nooit tolereren dat kritische syndicalisten monddood worden gemaakt. Niet nu, nooit. Want dit scheidt een precedent dat onze syndicale werking onherstelbare schade kan toebrengen. Samen krijgen ze ons niet klein.

"Mijn hart ligt bij het lokale vakbondswerk."

Jo De Mey trekt dit jaar, na 30 jaar gepassioneerd vakbondswerk, de deur achter zich dicht op de Vrijdagmarkt. Voor hij zijn pensioen induikt, blikt hij in een afscheidsinterview terug op het traject dat hij aflegde van personeelsverantwoordelijke tot provinciaal secretaris van ABVV-Metaal Oost-Vlaanderen.

SOCIAAL ENGAGEMENT MET DE PAPPLEL INGEGEVEN

JO: "Het stond in de sterren geschreven dat ik in het sociaal werk terecht zou komen. Mijn vader was sociaal adviseur en werd later personeelsdirecteur van de stekkesfabriek Union Match in Geraardsbergen. Mijn moeder was sociaal assistent in het onderwijs. En ik ging als jonge snaak naar de sociale school in het Instituut Edward Anseele

in Gent, een school met heel linkse visies. Dat heeft mij zeker gevormd. Tijdens mijn burgerdienst bij de Socialistische Mutualiteit studeerde ik Rechten aan de Universiteit Gent. Via een omweg langs de Coopérative d'Epargne (CODEP), een kleine spaarbank onder de paraplu van P&V-verzekeringen, kwam ik bij ABVV-Metaal Oost-Vlaanderen terecht."

VAN DE PROVINCIE NAAR HET GEWEST EN TERUG

JO: "Ik heb alle kanten van het vakbondswerk gezien. Ik startte als personeelsverantwoordelijke en financieel expert op de provinciale afdeling en werd daarna syndicaal medewerker in een van de gewesten. Tussen 2000 en 2008 was ik gewestelijk secretaris in Waas en Dender. En toen de gewestelijke secretaris van Zuid-Oost-Vlaanderen wegging, nam ik in die regio zijn taak over. Dat betekende dat ik opnieuw mijn contacten moest opbouwen met alle bedrijven. En in mei 2018 keerde ik terug naar de Provinciale Metaal Bond Oost-Vlaanderen en nam ik de fakkel van Patrick Mertens over als provinciaal secretaris."

FINANCIËLE RUST

JO: "Waar ik zeker trots op ben, is dat ik samen met Patrick Mertens en Albert Moerman de afdeling weer financieel op de rails zette. Begin jaren 90 verkeerde ABVV-Metaal Oost-Vlaanderen in zwaar weer. Er waren grote financiële putten geslagen. Ik had in mijn eerste jaren na mijn studies gewerkt als fiscalist bij een lokale bank in Zelzate en gaf als externe fiscalist vormingen voor de vakbond in Melreux. Dus toen ik startte bij ABVV-Metaal Oost-Vlaanderen was mijn belangrijkste opdracht: opnieuw financiële rust brengen. Er kwamen nieuwe loonclassificaties, leverancierscontracten werden onder de loep genomen en we draaiden elke cent drie keer om. Het is dankzij de open geesten van Patrick en Albert dat we in die oefening zijn geslaagd. Maar tot op vandaag dragen we die erfenis wel nog mee. Iedereen moest luxe inleveren."

STRATEGISCH EN FINANCIËEL WERK

JO: "Ik heb mij als provinciaal secretaris vijf jaar lang gericht op het strategische en financiële beheer en op de dienstverlening van onze provinciale afdeling. Zo werden onder andere de taken en functies herbekeken waarop het vernieuwde personeelskader werd afgestemd. Ook zijn we er met het dagelijkse bestuur in geslaagd om een aantal dingen die al lang aansleepten erdoor te krijgen bij een paar grote bedrijven, zoals de intersyndicale premie van ArcelorMittal onder de centrale brengen. Verder zou ik ook nog heel graag het mandaat voor de Europese ondernemingsraad van ArcelorMittal opnieuw binnenhalen. Op die manier hebben we een vrijgestelde vakbondsafgevaardigde meer op de werkvloer en we krijgen inzage in de Europese activiteiten van het bedrijf."

"Als ik heel eerlijk ben, ligt mijn hart bij het lokale vakbondswerk. Relaties opbouwen met werkgevers, contacten onderhouden met de mensen op de werkvloer, een goeie cao afsluiten voor je werknemers. Die dingen hebben mij altijd de meeste voldoening gegeven."

DIRECT VERSCHIL MAKEN VOOR WERKNEMERS

JO: "Maar als ik heel eerlijk ben, ligt mijn hart bij het lokale vakbondswerk. Relaties opbouwen met werkgevers, contacten onderhouden met de mensen op de werkvloer, een goeie cao afsluiten voor je werknemers. Die dingen hebben mij altijd de meeste voldoening gegeven. Je maakt heel direct het verschil voor je collega's. Zelfs toen ik nog bij de bank werkte in Zelzate, zat er al een vakbondsmen in mij. Onze klanten waren bijna allemaal arbeiders. En ik herinner mij dat er op een bepaald moment een staking uitbrak bij ArcelorMittal van drie of vier weken. De onderhandelingen bleven maar duren en voor de arbeiders was het financieel niet meer houdbaar. Samen met een collega ben ik toen naar het hoofdkantoor van de bank in Brussel getrokken en kregen we het voor elkaar om de hypothecaire leningen van de arbeiders tijdelijk te schorsen. Zo hoefden ze de staking niet te breken."

Dat zorgde natuurlijk voor tumult bij de grote banken in Zelzate, want al die arbeiders eisten ineens een soortgelijke behandeling van hun bank."

IN CONTACT MET EUROPESE COLLEGA'S

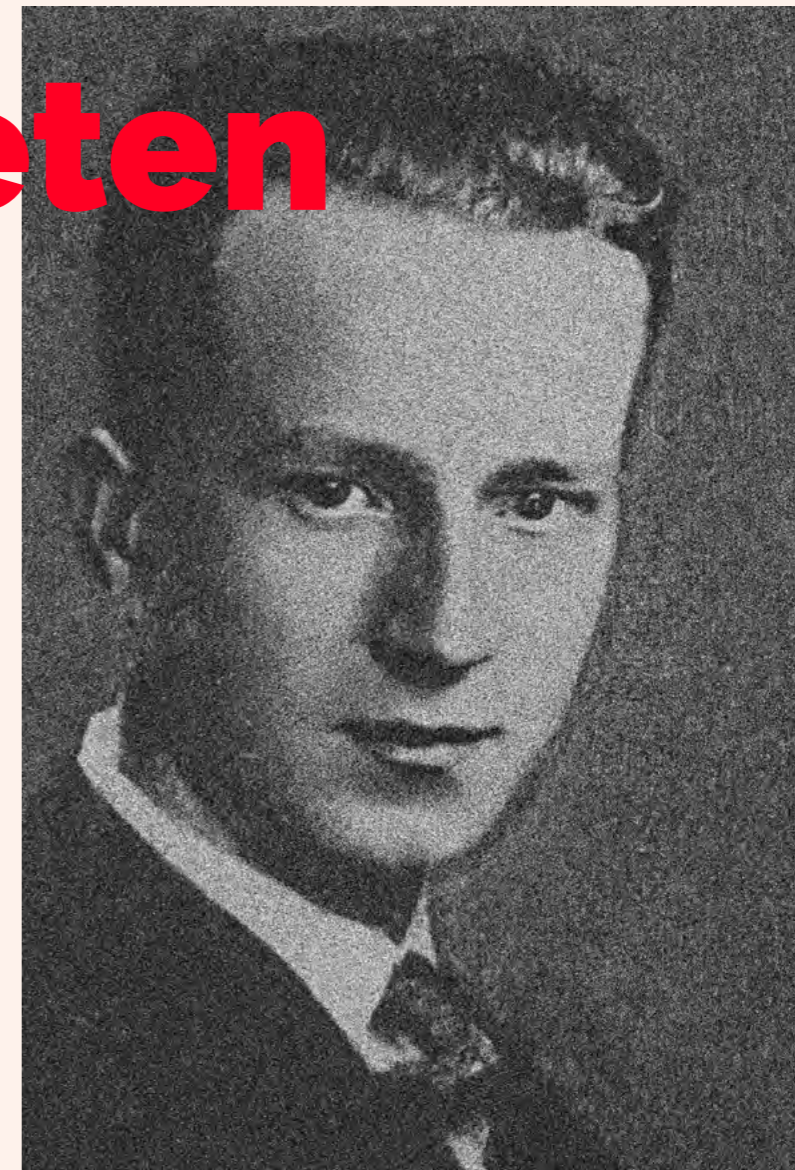
JO: "Naast het werk in de bedrijven kijk ik ook met een warm gevoel terug op de Europese ondernemingsraden. Ik volgde die op voor een aantal grote bedrijven met een hoofdzetel in mijn gewest. In die raden kwamen vakbondsvertegenwoordigers samen van de lidstaten waar die bedrijven een zetel hadden. Beslissingen van het centrale management die een impact hadden op meerdere vestigingen werden er voorgelegd. Ik vond het enorm boeiend om samen te werken met de buitenlandse collega's en kreeg zo ook de kans om regelmatig op buitenlands bezoek te gaan."

RONNY LOUBRIS VOLGT JO DE MEY OP

JO: "Ronny Loubris neemt nu de fakkel van mij over als provinciaal secretaris. Hij zorgt voor een frisse wind en is tegelijk gepokt en gemazeld in onze vakbond. Ronny was vormingscoördinator en gewestelijk secretaris. Hij heeft enorm veel achtergrond mee en wordt goed omringd. En dat is, volgens mij, het belangrijkste. Want in het vakbondswerk worden veel dingen beslist in vertrouwen. Niet alles wordt dus op papier gezet. Als die deal dan opnieuw op tafel komt, moet je weten wat de voorgeschiedenis is. En daar is Ronny helemaal in mee. Als jonge gast is hij ook veel meer thuis in de digitale wereld. Dankzij hem kan onze afdeling ook daar de nodige stappen in zetten. Op het congres van ABVV-Metaal Oost-Vlaanderen heeft hij zijn toekomstvisie uitgesproken en ik heb er alle vertrouwen in dat hij dat samen met zijn voltallige team en delegaties fantastisch zal doen."

We zullen niet vergeten

"WIJ EISCHEN KOLEN EN BROOD" blokletterde Delphine De Waele in 1941 op een zelfgemaakt spandoek tijdens een betoging in Aalst. Voor de 21e-eeuwse lezer lijkt dit misschien geen heldendaad, maar dat was ze tijdens de Tweede Wereldoorlog zeer zeker wel. Wie de straat opging om te betogen, speelde met zijn of haar leven, wie de nazistische bezetter zo openlijk durfde uit te dagen, beschikte over een onwaarschijnlijke portie lef.

danyneudt Joseph Deschamps. Zijn voorliefde voor het vrije woord maakte van zijn drukkerij een spil voor succesvolle sluijkranten. Sporadisch rolden ook valse papieren en voedselbonnen van de pers. Arrestatie Gestapo 26 sep '42. Executie te Breendonk op 13 jan '43, samen met 19 andere onschuldige slachtoffers. 28 jaar. #verzetshelden

danyneudt Simonne Brugghe. Leerkracht. Als 22-jarige samen met haar ouders in verzet. Dankzij haar cruciale info over de Duitse troepen bevrijdt de Eerste Poolse Pantserdivisie (generaal Maczek) Roeselare met beperkt bloedvergieten. Overlijdt in 1987 in Australië. 64 jaar.
#verzetshelden

Zoals Delphine waren er in ons land duizenden vrouwen en mannen die het schrikbewind van de bezetter durfden te trotseren. De straf die hen wachtte was niet min: folteringen, executies of jarenlange ontberingen in concentratiekampen en gevangnissen. Niet minder dan 15.000 Belgische verzetshelden betaalden die vrijheidsstrijd met hun leven. Maar de grootste straf van allemaal is misschien wel dat we hen bijna allemaal vergeten zijn. Het gaat vaak om gewone mannen en vrouwen die in het verzet tegen de nazi's en hun handlangers buitengewone dingen deden. Helaas hebben ze vandaag nauwelijks een plaats in ons collectief geheugen. Vlaanderen kent zijn collaborateurs, maar wie kan één verzetsheld opnoemen?

Deze mensen verdienen zoveel beter. Ze zijn onze herdenking, erkenning

en solidariteit meer dan waard. Want zolang we hen herinneren, verdwijnen ze niet en zijn hun persoonlijke offers niet zinloos geweest. Daarom post ik op sociale media dagelijks een foto en het verhaal van een verzetsheld, zoals Delphine en haar man Henri Bombeek. Dat deze posts zo gretig en respectvol worden becommentarieerd en gedeeld, bewijst dat deze periode in onze geschiedenis verre van afgesloten is. Integendeel, meer dan ooit schijnen mensen te beseffen dat we een verantwoordelijkheid dragen ten aanzien van onze vergeten helden. Is de hernieuwde interesse te wijten aan de nabijheid van de oorlog in Oekraïne, of aan het besef dat de laatste getuigen van de oorlog ons na tachtig jaar stilaan verlaten? Er groeit alleszins een sense of urgency. Het is nu of nooit.

Het verzet was niet één gestroomlijnde organisatie, het was een kluwen van

“Vlaanderen kent zijn collaborateurs, maar wie kan één verzetsheld opnoemen?”

— DANY NEUDT

collectieve en individuele acties. Onderlinge solidariteit was hét sleutelwoord. Het verzet, dat kon iedereen zijn: de havenarbeider, het buurmeisje, de politieagent, de fabrieksdirecteur, de schooljuffrouw ... Ook de taken die ze opnamen waren zeer uiteenlopend. Zo huisvestten mensen als Delphine en haar man Henri ondergedoken vluchtelingen, Joden, jonge kerels die weigerden om in de fabrieken in Duitsland te gaan werken of geallieerde piloten die na een crash in het grootste geheim terug naar Groot-Brittannië probeerden te ontsnappen. 's Nachts werd er in Delphines huis druk gewerkt aan illegale sluikkranen waarmee ze de alomtegenwoordige censuur omzeilden. Anderen saboteerden telefoonlijnen, gaven posities van Duitse troepen door aan Londen of verdeelden valse papieren. Ook talloze vakbondsmensen speelden een sleutelrol in het verzet, net zoals de vakbonden dat trouwens ook nu doen in de strijd tegen het oprukkende extreemrechts.

Terecht herdenkt het ABVV jaarlijks de moord op Albert Pot en Theo Grijp, de twee Antwerpse dokwerkers en vakbondsmannen die in 1936 door een extreemrechtse verkiezingskandidaat vermoord werden. En laat ons vooral ook de legendarische 'Staking der 100.000' niet vergeten. Het was de grootste sociale actie tijdens de bezetting. De lonen waren bevroren, staken was verboden en tal van democratische vrijheden vlogen op de schop. De brutale bezetting, de grote hongersnood en de scherpe armoede zorgden voor een grote actiebereidheid. De staking begon op

10 mei 1941 – niet toevallig een jaar na de inval – met een 'aardappelbetoging' van vrouwen voor de poorten van Cockerill, de Luikse staalfabriek. De actie breidde al snel uit tot in Aalst, waar ook Delphine de straat op ging. Na drie weken van sociale strijd kregen ze de bezetter op de knieën: ze verhoogden de lonen met 8 procent, een unicum in de oorlogsperiode.

Solidariteit en verzet waren belangrijke waarden voor de tienduizenden verzetshelden die er mee voor zorgden dat de nazistische terreur het onderspit delfde. Ze voerden een onnoemelijk zware strijd tegen een vijand die geen enkele wreedheid schuwde, in onzekere en verwarrende omstandigheden waarin verklikking en wantrouwen hoogtij vierden. Ook

Delphine werd gearresteerd en zes weken lang onderworpen aan brutale ondervragingen. Ze slaagde erin om een klein briefje naar haar man Henri te smokkelen. 'Geef u niet gevangen,' schreef ze. 'Het kan mij niet schelen of ze mij gevangen houden.' Het is amper te bevatten dat men het eigen leven zo onbaatzuchtig wil offeren op het altaar van de goede zaak. Godzijdank overleefde Delphine de oorlog, en met haar de onverwoestbare kracht van solidair verzet. Dankzij haar en vele anderen kunnen wij vandaag in vrijheid leven. Toch zijn de oude demonen niet verdwenen. Meer nog: ze steken opnieuw de kop op. Net zoals toen leven we in een periode van waarheidsvervalsing, zoekt men naar gemakkelijke zondebokken om maatschappelijke ongelijkheden te

verklaren en worden de extremen genormaliseerd. De oplossingen van toen zijn niet die van vandaag, maar de herinnering aan onze verzetshelden biedt wel inspiratie en hoop. Zij zijn onze kolen en brood.

Dany Neudt

“Het verzet was niet één gestroomlijnde organisatie, het was een kluwen van collectieve en individuele acties. Onderlinge solidariteit was hét sleutelwoord.”

DANY NEUDT

danyneudt Johny Vosté. Mechelaar. Vanaf 1941 actief bij de verzetsgroep Nationale Koninklijke Beweging (NKB). Arrestatie op 13 mei '42. Lange lijdensweg via Antwerpen, Bochum, Esterwegen, Dachau ... Een van de weinige politieke gevangenen met Congolese roots. Johny overleeft de oorlogsgruwel. Hij overlijdt in 1993. 69 jaar.
#verzetshelden

VOLGEN, LIKEN EN DELEN

 @danyneudt

 www.facebook.com/DanyNeudt

 www.instagram.com/danyneudt/

OP ZOEK NAAR

De passie van onze metallo

**Gunther De Beul,
metallo én drummer
pur sang!**

Van wijnfan, motard tot brandweervrouw ... Al veel passies en gedreven metallo's zijn in deze rubriek de revue gepasseerd. En vandaag voegen we daar een 'diehard drummer' aan toe. Gunther De Beul, delegue bij busfabrikant Van Hool, is een drummer pur sang. Het is, na zijn gezin, al 32 jaar zijn grote liefde. Hij speelde al in talloze cafeetjes en parochieuzalen, maar net zo goed op grote festivalweides in Europa. We mochten eens mee in zijn muziekkast snuffelen en naar zijn bijzonder verhaal luisteren. Tromgeroffel ... Gunther De Beul!

We vallen direct met de deur in huis: wat een muziekcollectie heb je hier staan?

GUNTHER: "Ja, ik ben nog 'old school', ik koop nog wekelijks cd's met muziek. Ik ben wel mee met Spotify en YouTube hoor, maar ik wil nog zo graag ook iets tastbaars hebben, om in een machine te steken en te luisteren. Ik heb een brede muzieksmaak met een grote voorliefde voor de oudere heavy metal. Ik maak ook zelf muziekcd's in mijn eigen muziekstudio. Je mag wel zeggen dat muziek mijn leven is. Mijn eerste aankoop was trouwens het debuut van Guns N' Roses, eigenlijk nog steeds mijn favoriet. De laatste aanwinst was van Khold, een stevige Noorse metalband. Dus je ziet, ik ga graag breed. Maar er gaat natuurlijk niks boven je eigen songs maken en spelen voor een publiek."

Hoe ben jij in jouw passie, het drummen, gerold?

GUNTHER: "Als jonge gast van 14 jaar kocht ik een gitaar en vormde ik met een paar vrienden een bandje, zeer lokaal. Dat was wat rammelen op onze instrumenten. En op een keer was de drummer er niet bij en had ik zijn plek ingenomen. Dat was een revelatie."

“Er gaat natuurlijk niks boven je eigen songs maken en spelen voor een publiek.”

Gunther De Beul

Met die gitaar zou het toch nooit wat worden. Ik ben nooit meer achter dat drumstel uitgekomen. Ik had mijn ding gevonden. Byebye gitaar, hello trommels!

Dus ik sla al 32 jaar met veel plezier en energie op mijn drumstel. Naast mijn werk en gezin spendeer ik al mijn vrije tijd aan muziek maken. Ik zit in drie verschillende bands. Bij Rebel's End speel ik al zo'n tien jaar als drummer. We spelen ook op festivals. Dan heb je nog Förbittring, met zwaardere metalstijl en dan de zeer hardcore groep Don't Drift Astray. De laatste is een 'one man operation', ik neem zowel zang, gitaar als drums voor mijn rekening en neem dat hier in mijn studio op. Gelukkig gaan mijn gezinsgenoten graag vroeg slapen."

Waar heeft deze hobby jou al gebracht?

GUNTHER: "Oh ... ik ben heel Europa al rond geweest. Ik heb ook twintig jaar lang bij de groep Panchrysia gespeeld en daar zijn wij echt overal mee op tour geweest. Londen, Duitsland, Portugal, Barcelona ... noem maar op. Weken aan een stuk op pad, daarvoor nam ik al mijn vakantie in één keer op. Daarna was het dan uitzweten op het werk."

Dat is nu niet meer het geval, ik heb een pak minder optredens met mijn huidige bands en dat is maar goed ook. Zo'n bandleven vraagt veel opoffering qua energie en qua gezinsleven. Ik treed nog regelmatig op en daar ben ik zeer blij mee. Het is mooi geweest."

Ik heb nu ook een zoontje van 8, die zit nog in de Studio100-fase. Die komt wel eens een minuutje mee drummen, maar zingt eigenlijk veel liever. We houden dan in de auto een wedstrijdje om ter langst een noot aanhouden. Dat vind ik de max om met hem te doen."

Rebel's End

“Fear is where there is no love. Love is where there is no fear.”

Axl Rose,
LEADZANGER GUNS N' ROSES

En qua syndicaal werk ... roffel je daar ook wel eens?

GUNTHER: “Bwah ... ik ben meer de man van het overleg. Ik hou niet van op tafel kloppen, dat hou ik wel voor de band. Ik ben bij Van Hool verantwoordelijke voor de eindcontrole van de pneumatiek. Dat wil zeggen dat alle bussen die we produceren bij mij moeten passeren. Ik check of de wagen in orde is en zorg voor aanpassingen als er toch iets niet klopt. Zelfs bussen uit de fabriek van Macedonië passeren vaak hier bij ons. De productie is een mooi werk van vele handen, maar ik zet een van de laatste handtekeningen onder het document voor het naar de klant gaat. Dus toch wel wat stress als de bus niet in orde blijkt te zijn, want dan moeten we aan de bak.

Daarnaast ben ik ook delegee in het bedrijf en zorg ik ervoor dat het voor de Van Hool-werknemers allemaal goed verloopt. We hebben hier op de fabriek zware tijden achter de rug, met veel stempelwerk en als gevolg daarvan ook de nodige jobverlaters (afvloeiingen zijn er gelukkig niet gebeurd) en collega's

“Ik vind dat overleg deftig moet gebeuren in plaats van met twee voeten vooruit. Metal-lawaai maak ik wel in het weekend.”

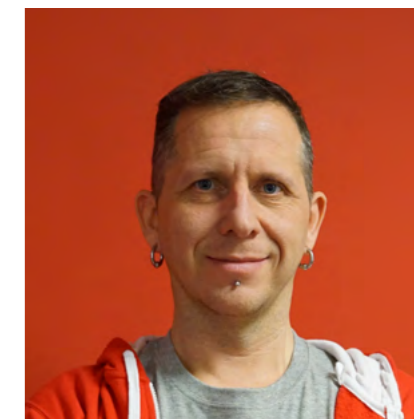
Gunther De Beul

die met pensioen zijn gegaan zonder te worden vervangen. We moeten het dus met een kleinere equipe doen en dat is toch wel een uitdaging. We zijn sinds de pandemie helemaal overgeschakeld op elektrische voertuigen. Dat vraagt van onze mensen een serieuze aanpassing. Ze moeten nieuwe kennis vergaren en toepassen.

Als delegee ga ik resoluut voor de verbinding, dat is onze ABVV-Metaal-aanpak bij Van Hool. We hebben een fantastisch product en wij moeten er als vakbond mee voor zorgen dat we dat kunnen blijven produceren, weliswaar in de beste omstandigheden.

We maken de connectie tussen de werknemers en de directie. Maar dat wil niet zeggen dat de directie met ons voeten moet spelen, hé!

Goede ideeën zijn er zat, maar het is de manier waarop je ze presenteert aan het management die ertoe doet. Ik vind dat overleg deftig moet gebeuren in plaats van met twee voeten vooruit. Metal-lawaai maak ik wel in het weekend.”

Wil je de muziek van Gunther eens beluisteren?

- Rebel's End videoclip
- Panchrysia videoclip
- Don't Drift Astray lyric video
- Förbittring lyric video

PROFICIAT GUNTHER!

Bij het ter perse gaan van deze MagMetal werd bekend dat Gunther de positie van hoofddelegee overneemt van zijn goede collega David Scheveneels. We wensen Gunther en zijn hele ABVV-Metaal-team van harte succes met deze nieuwe uitdaging!

DOSSIER

HET EUROPESE EN BELGISCHE
INDUSTRIEBELEID ONDER DE LOEP

De industrie van morgen, maken we vandaag!

Te midden van grote globale uitdagingen – geopolitieke rivaliteit, energie, klimaatcrisis en grondstoffenschaarste – moet Europa haar welvaart beschermen en haar weerbaarheid vergroten. Om dat te kunnen doen is een sterk en duurzaam industrieel weefsel cruciaal.

De Verenigde Staten, China, de Europese Unie en andere landen voeren vandaag een assertief politiek en economisch beleid om hun bestaande industrie te versterken en economische kwetsbaarheden (inzake grondstoffen, energie, technologie ...) te beperken. De focus ligt daarbij in de eerste plaats op het ontwikkelen en uitbouwen van strategische, innovatieve en duurzame waardeketens (hernieuwbare energie, elektrische mobiliteit, waterstof, halfgeleiders ...)

In dit dossier zoomen we in op het Europese en Belgische industriële beleid. Op welke manier wil Europa/België zijn industrie klaar maken voor de toekomst? Wat zijn de uitdagingen en waar liggen de kansen? Kortom, wat hebben we nodig om onze welvaart te behouden, onze samenleving te verduurzamen en overeind te blijven in een snel veranderende wereld?

Industriebeleid prominent op de agenda

De noodzaak van een gemeenschappelijk Europees industriebeleid staat vandaag prominent op de agenda. Robert Habeck – de Duitse minister van Economie en Klimaat – verklaarde recent dat '2023 het jaar van het Europese industriële beleid moet worden'. Daarbij is het de bedoeling om een sterke industriepolitiek te voeren op EU-niveau als antwoord op cruciale maatschappelijke en economische uitdagingen. Op 9 en 10 februari 2023 is er een Europese top om deze kwestie te bespreken.

Uitdagingen en bedreigingen

Op dit moment worden wij immers geconfronteerd met diverse gebeurtenissen die onze economische kwetsbaarheid illustreren.

- De coronapandemie toonde aan dat de Europese Unie sterk afhankelijk is van buitenlandse aanvoerketens (halfgeleiders, medische apparatuur ...). We zagen dat we zeer snel in de problemen komen wanneer deze aanvoerketens verstoord worden.
- Vervolgens was er de Russische invasie van Oekraïne, die onze afhankelijkheid inzake energiebevoorrading pijnlijk op scherp stelde. De dure energieprijzen brengen gezinnen in moeilijkheden en zijn nefast voor de concurrentiepositie van de Europese energie-intensieve industrie. ▶

- De meest recente nieuwigheid is de Amerikaanse Inflation Reduction Act, die voorziet in 400 miljard dollar aan subsidies voor bedrijven die duurzame en innovatieve producten maken in de Verenigde Staten (elektrische wagens, batterijen, waterstof, hernieuwbare energie ...). Dit omvangrijke steunpakket veroorzaakt ongerustheid in de EU. De vrees bestaat dat belangrijke duurzame investeringen (vooral in de auto- en chemische industrie) verschuiven van Europa naar de VS.

Bovenstaande ontwikkelingen kaderen in een breder verhaal. We leven in een tijdperk van grote maatschappelijke en geopolitieke veranderingen. China werpt zich op als rivaal van de VS en beide grootmachten strijden om globale economische dominantie – en dus om toegang tot grondstoffen, technologie en afzetmarkten. De tijd van grenzeloze globalisering, vrijhandel en outsourcing (vooral van strategisch belangrijke industrietakken naar Azië) is voorbij. Ondertussen bevinden we ons volop in een klimaat- en digitale transitie, waarbij de ontwikkeling van nieuwe industrieën en de toegang tot grondstoffen bepalend zullen zijn voor de economische slagkracht van landen en regio's.

Strategische autonomie

In die nieuwe constellatie wordt Europa verplicht om na te denken over zijn autonomie en geostrategische weerbaarheid. Reeds in 2019 introduceerde de Europese Unie het concept van 'open strategische autonomie' in de context van economische en industriële veiligheid. Dit betekent dat we onze afhankelijkheden en kwetsbaarheden (inzake grondstoffen, energie, maakindustrie, telecommunicatie, defensie ...) moeten afbouwen, zonder evenwel de voordelen van internationale

handel uit het oog te verliezen. We hebben met andere woorden nood aan een gemeenschappelijk industrieel beleid om onze welvaart veilig te stellen en onze economie klaar te maken voor de toekomst.

Bouwstenen van het huidig Europees industriebeleid

De Europese Commissie onder leiding van Ursula Von der Leyen (2019-2024) beschouwt industriebeleid als een prioriteit. In 2020 lanceerde ze haar nieuwe industriestrategie, die in 2021 nog werd aangescherpt ten gevolge van de coronapandemie. Dat heeft geresulteerd in een brede waaier aan initiatieven, maatregelen en regelgeving.

Kwetsbaarheden aanpakken

De centrale focus van dit beleid ligt op het actief ondersteunen en beschermen van industriële ecosystemen, die cruciaal zijn voor de klimaat- en digitale transitie. Het in 2020 gelanceerde coronaherstelfonds stelt maar liefst 750 miljard euro ter beschikking, geld dat Europa geleend heeft op de financiële markten. Lidstaten die aanspraak willen maken op deze middelen moeten een plan indienen dat voor 37 procent gericht is op duurzaamheid en voor 20 procent op digitalisering of nieuwe technologie.

Daarnaast wordt werk gemaakt van het aanpakken van kwetsbaarheden in strategische waardeketens. De EU heeft 34 sectoren geïdentificeerd met een grote afhankelijkheid ten opzichte van het buitenland. Het gaat bijvoorbeeld om halfgeleiders, artificiële intelligentie, zeldzame aardmetalen, waterstof en batterijtechnologie. Vervolgens wordt getracht om deze kwetsbaarheden te verminderen door diversificatie van aanvoerketens, het opbouwen van strategische voorraden en het ontwikkelen van eigen Europese productiecapaciteit.

Industriële allianties

Een concreet – voor onze metaalindustrie belangrijk – initiatief betreft het oprichten van 'industriële allianties'. Dat zijn samenwerkingsverbanden tussen bedrijven, onderzoeksinstituten en overheden. Reeds in 2017 werd een industrie-alliantie opgericht voor batterijen, met de bedoeling om een competitieve Europese productiecapaciteit voor batterijen op te starten. Vandaag is dit initiatief uitgegroeid tot een succes met

Ondertussen bevinden we ons volop in een klimaat- en digitale transitie, waarbij de ontwikkeling van nieuwe industrieën en de toegang tot grondstoffen bepalend zullen zijn voor de economische slagkracht van landen en regio's.

Op dit moment bestaan er ook industriële allianties voor onder meer waterstof, grondstoffen (zeldzame aardmetalen), microprocessors, halfgeleiders en zonnepanelen.

Staatssteun, mijnbouw en Europese standaarden

Daarnaast omvat het Europese industriële beleid nog tal van andere elementen, waaronder maatregelen om overnames van strategische Europese bedrijven door buitenlandse (Chinese) investeerders te beperken en strenger te controleren. Ook de regelgeving rond staatssteun door lidstaten wordt versoepeld – met onder meer een hoger plafond voor uitgaven voor de groene transitie die niet moeten gemeld worden aan de Europese Commissie.

Europese mijnbouw is eveneens een dossier dat hernieuwde aandacht krijgt. Opnieuw is dat gevoelige materie

(vanwege de impact op de natuur en lokale gemeenschappen), maar het lijkt wel noodzakelijk om onze afhankelijkheid inzake grondstoffen enigszins te beperken. In Frankrijk moet vanaf 2027 de grootste lithiummijn van Europa actief worden. En in het uiterste noorden van Zweden ontdekte het staatsmijnbouwbedrijf LKAB recent nog grote hoeveelheden zeldzame aardmetalen. Mijnbouw op Europees grondgebied wint dus aan belang. Een politiek en maatschappelijk debat daarover is dus zeker aan de orde.

Veel aandacht gaat tenslotte naar het ontwikkelen van Europese industriële en technologische standaarden waaraan producten (staal, batterijen ...) moeten voldoen, willen ze in Europa geproduceerd, verkocht of aangeboden worden. Traditioneel is dat iets waar Europa zeer sterk in is, omdat het beschikt over een grote

Niet EU-bedrijven moeten een CO₂-taks betalen op de import van staal, aluminium en elektriciteit wanneer deze producten een bepaalde drempel inzake CO₂-uitstoot overschrijden.

en kapitaalcrachtige interne markt. Hierdoor conformeren heel wat grote bedrijven zich aan de normen die gelden in de Europese Unie (het zogenaamde 'Brussel-effect'). Dat biedt kansen voor de EU om zich te ontplooiën op de wereldmarkt.

CBAM

Een laatste voorbeeld is de zogenaamde koolstofgrenstaks (CBAM), die vanaf 1 oktober 2023 gradueel zal ingevoerd worden. Niet EU-bedrijven moeten een CO₂-taks betalen op de import van staal, aluminium en elektriciteit wanneer deze producten een bepaalde drempel inzake CO₂-uitstoot overschrijden (d.w.z. meer uitstoten dan wat Europese bedrijven mogen uitstoten). Op die manier wil de EU haar energie-intensieve industrie beschermen tegen goedkopere maar meer vervuilende import van buitenaf. Momenteel krijgen CO₂-intensieve Europese bedrijven nog gratis uitstootrechten om te vermijden dat er een competitief nadeel

ontstaat ten opzichte van buitenlandse concurrenten die niet moeten betalen voor hun vervuiling, maar dat systeem zal geleidelijk uitdoven wanneer de CBAM wordt ingevoerd. Met dergelijke maatregel wil Europa niet alleen de eigen industrie beschermen, maar ook zijn klimaatdoelstellingen realiseren en een internationale standaard creëren.

Industriebeleid bij ons

De industriële uitdagingen waar Europa mee kampt, gelden uiteraard ook voor ons land. Onze ambitie moet zijn om een competitieve en duurzame Belgische industrie uit te bouwen, die sterk inzet op de waardeketens van de toekomst (waterstof, batterijen, hernieuwbare energie, elektrische mobiliteit ...). Het kader om dat te doen wordt grotendeels bepaald door de Europese Unie, maar lidstaten hebben natuurlijk zelf ook hefboomen om een industriepolitiek te voeren (subsidies, fiscaliteit, energiebeleid ...).

Ontwikkelingen op het terrein

Een blik op de actualiteit volstaat om te zien dat er ook in ons land heel wat aan het bewegen is. Onze twee autobouwers – Volvo Cars Gent en Audi Brussel – pionieren in de productie van elektrische auto's. Het Belgische Umicore is een belangrijke Europese spil in de productie en recyclage van essentiële grondstoffen voor de klimaat- en digitale transitie. Staalafabriek ArcelorMittal Gent investeert – samen met de Belgische en Europese overheid – een miljard euro in de vergroening van haar staalproductie. De motorenfabrikanten ABC en vooral Cummins zetten dan weer sterk in op waterstof. De Belgische windindustrie – DEME, Jan De Nul, ZF Windpower – is over de hele wereld actief. Het Leuvense onderzoekscentrum IMEC bekleedt een centrale positie in de Europese alliantie rond halfgeleiders. Zo kunnen we nog een poosje doorgaan. Het punt is dat hier best wel wat innovatie en industriële ontwikkeling plaatsvindt.

Maar er zijn natuurlijk ook talrijke uitdagingen en problemen: de dringende noodzaak aan competitief geprijsde energie, het tijdig realiseren van de Europese klimaatdoelstellingen, de krapte op de arbeidsmarkt, het tekort aan grondstoffen en halfgeleiders, enzovoort. Het is aan de Belgische en Vlaamse overheden om – samen met werkgevers, vakbonden en andere stakeholders – deze uitdagingen aan te pakken. De industriepolitiek in ons land beperkte zich lange tijd tot het uitdelen van subsidies aan bedrijven – meestal zonder al te veel voorwaarden – en tot het ondersteunen van onderzoek en ontwikkeling inzake technologische innovatie. Van een

coherente visie – laat staan beleid – inzake de toekomst van onze industrie, was geen sprake. Recent is daar wel wat verandering in gekomen, met onder meer een federale (2021) en Vlaamse waterstofstrategie (2020) en een onderzoek van Vlaanderen Circulair naar het potentieel van batterijrecyclage in Vlaanderen (2021). Een holistische benadering was echter niet aanwezig.

Vlaamse Klimaatsprong

Dat lijkt nu te veranderen met de 'Vlaamse Klimaatsprong', een industrieel transitieprogramma voor de basisindustrie op de lange termijn (2050). Begin 2023 keurde de Vlaamse

regering de eerste programmanota goed. Het is de bedoeling dat de Vlaamse regering elke vijf jaar zo'n plan van aanpak voor de industriële transitie opmaakt en uitvoert, met onder meer aandacht voor investeringen in infrastructuur en competitief geprijsde energie. De komende jaren zal moeten blijken in welke mate deze plannen werkelijk kunnen bijdragen aan de realisatie van een sterke, duurzame industrie. In elk geval is het nu al duidelijk dat de input van de werkgeversfederaties en hun bedrijven in dit proces groot is, terwijl vakbonden (en andere stakeholders) minder betrokken worden.

De EU heeft 34 sectoren geïdentificeerd met een grote afhankelijkheid ten opzichte van het buitenland. Het gaat bijvoorbeeld om halfgeleiders, artificiële intelligentie, zeldzame aardmetalen, waterstof en batterijtechnologie.

Prioriteiten voor ABVV-Metaal

Hoe kijken wij als vakbond naar al deze ontwikkelingen?

- We juichen toe dat er op Europees niveau strategisch wordt nagedacht over het beschermen en versterken van onze technologische- en maakindustrie. **We hebben veel te lang onze vitale belangen verwaarloosd en louter gefocust op het realiseren van een zo groot mogelijke winst tegen een zo laag mogelijke kost** (bijv. door onze industrie te delocaliseren naar Azië). Een sturende overheid die de bakens uitzet en de richting aangeeft is cruciaal.
- Vandaag beweegt er in Europa al heel wat. Het is dus zeker niet

- zo dat er inzake industriebeleid helemaal niets gebeurt. Toch nopen de recente gebeurtenissen (energiecrisis, Amerikaans protectionisme ...) tot extra inspanningen of een **versnelde uitrol van bestaande maatregelen**.
- Energie-intensieve bedrijven (bijv. chemie) schreeuwen vandaag om overheidssteun en dreigen ermee te verhuizen naar de VS, waar de energiekosten lager zijn en waar de Inflation Reduction Act enorme bedrijfssubsidies mogelijk maakt. Toch is enige nuancering op zijn plaats. In de EU worden namelijk al langer vele miljarden overheidsgeld geïnvesteerd in de transitie naar een duurzame en innovatieve industrie (Green Deal, Coronaherstelfonds ...). Een

wereldwijde en ondoordachte subsidierace – waarbij grote multinationals landen en regio's tegen elkaar uitspelen – moet vermeden worden. **Overheidssteun moet steeds voorwaardelijk zijn:** gericht op strategische, publieke belangen en met een sterke sociale en ecologische component.

- Kwalitatieve jobs, met goede loon- en arbeidsvoorwaarden, moeten centraal staan in de waardeketens van de toekomst (niet alleen in Europa maar ook daarbuiten). Een **structureel sociaal overleg en samenwerking tussen vakbonden en werkgevers** moet overal een prioriteit zijn.
- **Investeren in kwalitatief (technisch) onderwijs en opleiding van werknemers** (levenslang leren) met het oog op toekomstige competenties is fundamenteel.
- Specifiek **voor ons land hebben we nood aan een duidelijke positionering** (inclusief democratisch debat) inzake het Europese industriebeleid én over de economie die we hier de komende jaren willen uitbouwen. Op welke (onderdelen van) nieuwe waardeketens (batterijen, waterstof, windenergie ...) willen we hier inzetten? Hoe kunnen we nieuwe industrieën en sectoren aantrekken? Welke troeven hebben we in handen? Welke uitdagingen moeten aangepakt worden? Op welke manier gaan we bestaande industrieën klimaatneutraal en circulair maken? Welke infrastructuur hebben we nodig? Welke keuzes gaan we maken? Met de 'Vlaamse Klimaatsprong' wil de Vlaamse regering alvast enkele van deze vragen beantwoorden. Maar de klokt tikt. De tijd van onderzoeken en bestuderen is eigenlijk al lang voorbij. **We hebben nood aan concrete actie.**

Industriebeleid: noodzakelijke voorwaarde voor welvarende toekomst

De visie van Agoria, de werkgeversfederatie van de metaal- en technologische industrie

EEN BIJDRAGE VAN BEN VAN ROOSE (MANAGER MANUFACTURING)

"Graaf de put vooraleer je dorst hebt", het is een gekend Chinees gezegde met als achterliggende boodschap dat men zich op tijd moet voorbereiden op wat komen zal. Concreet gesteld, om dorst te vermijden kun je dus maar best continu over voldoende water beschikken en dat betekent in sommige gevallen de noodzaak om ruim op tijd een waterput te boren.

In dezelfde optiek is industrieel beleid een noodzakelijke, maar daarom nog niet een voldoende, voorwaarde voor het behoud en de uitbouw van de welvaart van een samenleving. Een doelgericht industrieel beleid slaagt erin om tijdig de juiste keuzes te maken en de transformatie in economische activiteiten vorm te geven. Met industrieel beleid wordt traditioneel

gedoeld op de betrokkenheid, de tussenkomst van de overheid in het richting geven, aanmoedigen van economische activiteiten door middel van bijvoorbeeld fiscale incentives, investeringsstimuli of subsidies. Afhankelijk van hoe eng of hoe breed je dat interpreteert, kunnen diverse instrumenten aan bod komen.

Inzetten op 3 assen

In de context van de 21e eeuw en het accent dat meer en meer komt te liggen op een kenniseconomie, zeker in de reeds ontwikkelde landen, kunnen we drie generieke aandachtspunten naar voren schuiven waar een industrieel beleid aandacht zou moeten voor hebben: infrastructuur, inzet op onderzoek & ontwikkeling (O&O), lerende samenleving. In wat volgt lichten we dat graag toe.

Logistieke en digitale infrastructuur

Daar waar logistieke basisinfrastructuur zoals wegen, spoorwegen, lucht- en zeehavens een belangrijke rol hebben gespeeld, en zullen blijven spelen, om goederen en diensten in nieuwe markten te kunnen introduceren en zo economische activiteiten te kunnen uitbouwen, zal een performante digitale infrastructuur in de 21e eeuw onontbeerlijk zijn om als een topregio te kunnen doorgaan. Dit gaat dan zowel over de uitrol van glasvezelnetwerken als over mobiele netwerken zoals 5G-netwerken. Alleen dan kan het potentieel van Industrie 4.0 en een data-economie ten volle benut worden. De resultaten van de laatste Digital Economy and Society Index (DESI) geven aan dat België op dit aspect heel matig scoort in vergelijking met andere EU-landen, dit terwijl ons land in 2015 nog op de eerste plaats stond wat connectiviteit betreft. De inspanningen moeten hier dringend opgetrokken worden.

Onderzoek en ontwikkeling

Tweede element, volgehouden aandacht voor onderzoek & ontwikkeling (O&O) in al zijn facetten. O&O bij bedrijven zelf, onderzoekscentra, clusters en andere ecosystemen waarbij multidisciplinair wordt samengewerkt tussen kennisinstellingen en bedrijven

om innovaties te realiseren en naar de markt te brengen, zijn cruciaal om te kunnen (blijven) vooroplopen in de economie van morgen. Evenzeer is de fiscale behandeling van onderzoekers, al dan niet afkomstig vanuit het buitenland, een beleidsinstrument dat door overheden kan ingezet worden om de top te overtuigen hier te komen werken, eerder dan ergens anders. Aan de overheid vragen we om in dit domein niet te raken aan de bestaande, succesvolle beleidsinstrumenten. Het O&O-beleid heeft het laatste decennium namelijk zijn vruchten afgeworpen in België: de tewerkstelling van onderzoekers is gestegen, het aantal octrooiaanvragen en toekenningen is toegenomen en de verhouding O&O-uitgaven ten opzichte van BBP is tot boven de 3 procent-norm gestegen.

Opleiding voor werknemers

Ten derde, naast de traditionele instrumenten van subsidies, fiscaliteit en investeringsstimuli zal in een lerende samenleving met een kenniseconomie, industrieel beleid ook toenemende aandacht moeten hebben voor de competenties en de skills van de arbeidskrachten. We zullen het potentieel van alle talent dat ons samenleving rijk is, moeten benutten. Actief inzetten op het bijbrengen van kennis en ontwikkelen van competenties doorheen de volledige professionele carrière zullen meer dan ooit doorslaggevend zijn om in een regio of land de nodige welvaart te genereren. Hier is een belangrijke rol weggelegd voor het onderwijsveld in zijn klassieke betekenis maar evenzeer ook voor andere vormen van leren (bijv. binnen de onderneming) waarbij het gebruik van nieuwe technologieën en tools een meerwaarde kan zijn.

Faciliterend beleid

Vanuit Agoria verwachten wij dat het beleid, van de diverse overheden

“De milieubeweging kijkt toe vanaf de zijlijn, via de klankbordgroep. Dat is een gemiste kans. Een breed draagvlak is namelijk nodig om de industriële transitie te doen slagen.”

die ons land rijk is, erop gericht is de barrières weg te nemen opdat de noodzakelijke transformatie van onze economie kan gerealiseerd worden. Want er is in België potentieel aanwezig om in toekomstgerichte, economische activiteiten een leidende rol te spelen, denken we maar aan offshore windenergie, productie van elektrische wagens en de rol die België kan opnemen als waterstofhub of in de circulaire economie. Tal van ondernemingen werken mee aan de oplossingen die de digitale en groene transformatie van onze samenleving moet mogelijk maken.

Concurrentiepositie

Echter, zoals aan het begin van dit stuk gesteld, dient industrieel beleid, om echt succesvol te zijn, geflankeerd te worden door beleid dat erop gericht is om de concurrentiepositie van onze bedrijven maximaal te vrijwaren en dit omvat vele aspecten. In België is in het bijzonder aandacht voor loonkosten daarbij cruciaal. Een verder toenemende loonkosthandicap

ten opzichte van onze buurlanden is nefast voor behoud van welvaart en het aantrekken van nieuwe investeringen en jobs. In de huidige context komt daar een extra geopolitiek element bij. In een gefragmenteerde wereld zal Europa verstandig moeten reageren op bijvoorbeeld het ondersteuningsprogramma dat president Biden gelanceerd heeft, de zogenaamde Inflation Reduction Act, of de toenemende impact van China, en bij uitbreiding Azië, in de wereldeconomie. Ook de verhouding van energieprijzen tussen de verschillende continenten is een belangrijk aandachtspunt.

Proactieve rol

Ten slotte, ook de industrie zelf zal zich moeten aanpassen, heruitvinden en transformeren. Als Agoria nemen wij in deze een actieve rol aan. Wij stellen onszelf het objectief om proactief onze stakeholders te voeden met de inzichten die we verwerven uit de interacties die we hebben met onze lidbedrijven. In 2022 leidde dat onder andere tot specifieke onderzoeksresultaten in het domein van cybersecurity, klimaatneutraal bouwen, en de rol en bijdrage van digitale technologieën aan oplossingen in het kader van de klimaatuitdaging. We zetten eerder ook al sterk in op Factories of the Future (FoF) en Industry 4.0.

Sinds 2018 loopt daarenboven binnen Agoria het ‘Be The Change’-project waarbij met aangehouden inspanningen een doorkijk wordt gegeven op de arbeidsmarkt in 2030. Dat levert inzichten op over hoeveel mensen we aan de slag moeten krijgen, gedifferentieerd over een set sectoren, welke competenties er nodig zullen zijn, etc. ‘Be The Change’ is een oproep aan het beleid, sectoren, bedrijven en burgers om het potentieel van de arbeidskrachten maximaal te benutten, vandaag maar ook in de toekomst. ▶

Industrieel transitiebeleid vertrekt traag uit de startblokken

EEN BIJDRAGE VAN TYCHO VAN HAUWAERT –
BELEIDSMEDEWERKER INDUSTRIE
EN CIRCULAIRE ECONOMIE

De afgelopen maanden kon je de kranten niet openslaan zonder iets te lezen over energie of industrie. De industrie maakte de afgelopen tijd een zware storm mee, door onder meer de gestegen energieprijzen. Nadien kwamen er discussies over de hoeveelheid aan crisissteun voor de Vlaamse en Europese industriële sectoren. Toch ging het alleen maar over ad-hocinstrumenten uit de gereedschapskist om te crisis te bezweren, en niet over een structurele aanpak voor de energie- en klimaattransitie. Nochtans is dat de grootste kanshebber om onze industrie uit deze crisis te loodsen.

De Vlaamse Klimaatsprong

De industrie zal nog een tijdje in zwaar weer verkeren, maar dat heeft het ook grotendeels aan haarzelf en het beleid te danken. Sinds kort heeft Vlaanderen een industrieel beleid. Een permanent overlegorgaan, met onder andere de industriefederaties en de vakbonden aanwezig, schreef een programmanota uit ter bevordering van de industrietransitie. Die werd begin 2023 goedgekeurd door de Vlaamse regering.

Geen moment te vroeg: andere Europese landen hebben al een andere industriële weg ingeslagen. Denk maar aan Nederland dat met geld over de brug komt om waterstof te stimuleren

of maatwerkbeleid toepast met de top 30 CO₂-uitstoters. Duitsland heeft dan weer miljarden veil om industriële infrastructuur uit te bouwen en wil de industrie al klimaatneutraal in 2045. Vlaanderen hinkt achterop.

Er is namelijk geen echte industrievisie. Vandaag is het beleid erg versnipperd, van verschillende subsidiemaatregelen (zoals strategische transformatie- of ecologiesteun), over vrijwillige energiebeleidsovereenkomsten, waarbij de Vlaamse overheid contracten sluit met de industrie in ruil voor energiebesparing, tot de Moonshots, een industrieel innovatieprogramma van jaarlijks 20 miljoen euro voor onderzoek naar nieuwe doorbraaktechnologieën.

Toch komt daar nu verandering in. Al is het nog maar de voorbereiding van het echte werk. Er worden een aantal werkgroepen opgericht waar zal worden nagedacht rond infrastructuur, innovatie, transitie-instrumenten en energie. Na een paar jaar moeten de leerlessen en voorstellen als advies gebundeld worden naar de nieuwe Vlaamse regering in 2025. Dan is het afwachten welke plannen een uitvoering krijgen en welk beleid aansleept.

Een goede relatie is hard werken

Een nieuwe tendens is dat er aandacht gaat naar betrokkenheid. En dat doet ze via het quadruple helix-model, een creatief samenspel tussen de overheid, het bedrijfsleven, onderzoeksinstituten ▶

en burgerverenigingen. Maar die nieuwe tendens is beperkt: in de realiteit werd het vooral een strijd voor de milieubeweging en de vakbonden om een plek aan tafel op te eisen. De vakbond mag bij het permanente overlegorgaan aanschuiven, de burger en het brede middenveld ontbreken. De milieubeweging kijkt toe vanaf de zijlijn, via de klankbordgroep. Dat is een gemiste kans. Een breed draagvlak is namelijk nodig om de industriële transitie te doen slagen.

Behalve een beperkte betrokkenheid, ontbreekt ook circulariteit als transitiepad in de taskforces. Veel meer geeft Vlaanderen de voorkeur aan het opvangen van CO₂, biomassa als grondstof en elektrificatie. Nochtans is circulariteit een valabele strategie om te werken aan strategische autonomie. Voor de klimaattransitie hebben we namelijk mineralen en basismaterialen nodig. Denk aan zonnepanelen of windmolens. Op die manier kunnen we nieuwe waardeketens aantrekken en opbouwen, onder meer met extra jobs gezien de arbeidsintensiviteit.

Doelstellingen & richting geven

De programmanota spreekt ook nog niet over concrete doelstellingen: hoeveel emissies moeten er gereduceerd zijn en tegen wanneer? Nochtans is dit wat er uiteindelijk moet gebeuren. Om dit klaar te spelen is BBL voorstander van reconversieplannen en sectorale transitieplannen: zo weten bedrijven perfect waar ze aan toe zijn en kunnen ze ook keuzes maken voor bepaalde technologieën. Deze transitieplannen moeten dan ook besproken worden op ondernemingsraden. Zo kunnen deze een houvast en transparantie bieden

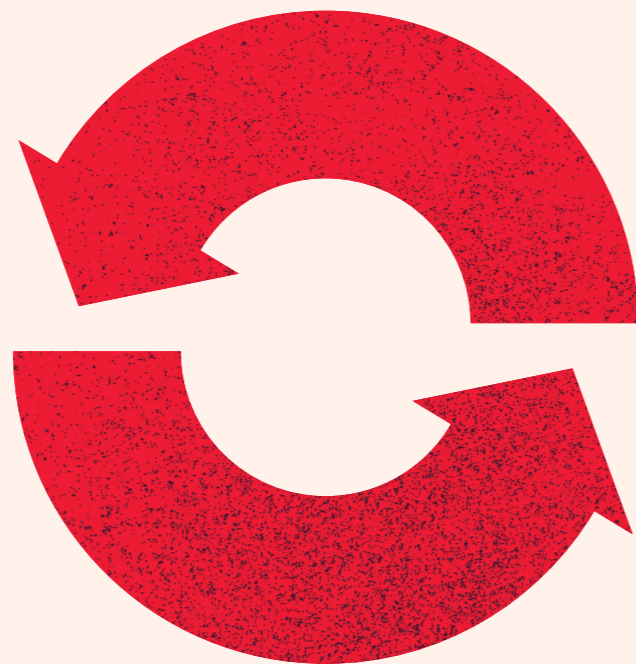
aan de werknemers over de complexe overgang naar klimaatneutraliteit en de implicaties van technologische keuzes.

Als kers op de taart moet het financiële beleid op de schop. We zagen al lichtpuntjes, namelijk dat bepaalde subsidies meer klimaatvoorwaarden kregen: zo moet er een klimaatroadmap gemaakt worden in ruil voor strategische transformatiesteun. Maar nu is het vooral belangrijk dat we die lijn doortrekken in de komende financiële steun voor bedrijven. Dat kwam zelden aan bod tijdens het bepalen

van de crisissteun in het kader van de energiecrisis.

Ten slotte is innovatie nog een belangrijk onderdeel dat beduidend beter kan. Amper enkele luttele percentjes van de 1,9 miljard euro die naar innovatiesteun vloeit, gaat naar missiegericht onderzoek. Daarom zijn de Vlaamse middelen voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie voor bedrijven maar zelden afgestemd op de klimaatuitdaging. De Vlaamse regering moet daarom missies opzetten die overheidsopdrachten voor CO₂-vrij staal of circulaire producten stimuleert.

“In de realiteit werd het vooral een strijd voor de milieubeweging en de vakbonden om een plek aan tafel op te eisen.”

IN STROOMVERSHELLING NAAR EEN ELEKTRISCH WAGENPARK

Wat zijn de grote uitdagingen?

Om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5° Celsius, zet Europa in op de decarbonisatie van de Europese economie. In de transport kiest de Commissie voor ‘nieuwe energie-voertuigen’ op batterijen (EV) of waterstof (H₂). Zo beslisten de 27 milieuministers van de Europese Unie om de verkoop van nieuwe auto’s met verbrandingsmotoren tegen 2035 in Europa te verbieden. Andere transportsectoren zoals de lucht- en scheepvaart, het spoor en de ‘off-highway’ bereiden zich voor op het einde van de klassieke thermische motor ... 170 jaar na de uitvinding van de eerste verbrandingsmotor door de Belg Lenoir.

De transformatie zet de transport voor kolossale uitdagingen, zowel financieel en technologisch, als geopolitiek. We sommen de voornaamste op in ons nieuw e-book elektrificatie van het wagenpark.

**NIEUW
E-BOOK**

[Download hier het e-book](#) ▶

Colofon

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

ABVV-Metaal, Rohnny Champagne,
Jacob Jordaensstraat 17, 1000 Brussel

REDACTIE

Marc Lenders, Dania Paternini, Wim Careel,
Mariëlle Degeeter, Dany Neudt, Joke Hofmans
Tycho Van Hauwaert, Ben Van Roose

CONCEPT & LAY-OUT

The Oval Office

FOTOGRAFIE

Medialife

Een publicatie van ABVV-Metaal
januari | 2023 ©

abvvmetaal.be

